gegužis/may 1978 5

laiškai lietuviams

TIKĖJIMO NEŠĖJA	145	A. Saulaitis, S.J.
PYKTIS — EMOCIJA SU BIOLOGINĖMIS ŠAKNIMIS	147	Nina Gailiūnienė
DVASINĖS SAVIAUKLOS SISTEMA	152	kun. Juozas Prunskis
REKOLEKCIJOS NAMUOSE	154	Ignė Marijošiūtė
ĮVAIRIOS MOTERYS	156	J. Venckus, S.J.
ALKOHOLIS IR ŠEIMA	158	T. S.
PAVASARIO ŠALNOS	160	T. Kezienė
ALBERTAS SCHWEITZERIS	164	J. Venckus, S.J.
GYVENIMAS PO GYVENIMO	167	J. Venckus, S.J.
LITERATŪRA MŪSŲ MAŽIESIEMS SKAITYTOJAMS	169	Alf. Tyruolis
TĖVYNĖJE	171	D. ir G. Vakariai
KALBA	174	Juozas Vaišnys, S.J.
DAIL. JONAS RIMŠA	176	M. Ivanauskas
ATGARSIAI	177	Skaitytojai
TRUMPAI IŠ VISUR	178	J. Pr.

Šis numeris iliustruotas dail. Jono Rimšos tapybos darbų nuotraukomis.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription $6.00, single copy 60 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing offices.

Laiškai lietuviams
religinės ir tautinės kultūros žurnalas
gegužis/may 1978 volume XXIX no. 5

TIKEJIMO NEŠĖJA

A. SAULAITIS, S.J.

Vaikai nuo mažens savo žaidimuose vaidina suaugusius, ypač motiną ir tėvą, dažnai mokytoją ar kitos profesijos asmenį. Sąmoningai tėvai jaučia, kad pirmasis Kristaus vaizdas, vaikui parodomas, turėtų būti ne rožinės spalvos kūdikėlis, o suaugęs Asmuo, kuris jį patrauktų panašiai, kaip žaidimuose vaizduojami suaugę.

Dievas nedavė formulės, pagal kurią patys tėvai savo vaiką įveda į ryšį su Dievu. Tylią maldą, bendruomenines maldas, krikščioniškų švenčių reikšmę vaikas išmoksta iš tėvų pavyzdžio, dažnai perduodamo be žodžių ir aiškinimo. Tuo labiau vaiko pasitikėjimas žmonėmis, gyvenimu ir pasauliu pagrįstas pirmaisiais santykiais savo šeimoje, ypač su motina ir motiniškumu.

Saugumo, meilingumo ir asmeninės vertės jausmas psichologine ir religine prasme išsivysto iš nepaprastai glaudžių kūdikio ir motinos santykių. Motinos globos šilimoje, saugume, švelnume ir meilingume vaikas jaučiasi visiškai priimtas toks, koks jis yra. Motina leidžia vaikui būti, kas jis yra — vaiku, apsaugotu ir labai priklausomu nuo kitų. Motina simboliškai suderina gyvenimo, džiaugsmo, laimės, vienybės ir asmeninių santykių gelmę.

Motiniškumas, išreiškiamas motinos, tėvo, brolių ir seserų, tetų, dėdžių, pusbrolių, senelių ir kitų šeimynos narių, vaiką aprūpina gyvybe, maistu, šilima, patenkintais jausmais. Gražiai išgyvenęs kūdikystę, vaikas sugeba šiuos santykius perkelti į platesnį pasaulį ir net Dievą, kurio "nemato", nors mato jo atspindžius gamtoje, žmonėse, pasaulyje, savo širdyje.

Tikėjimo nešėjai supranta, kad žmogus amžinai vaiku nelieka, ir kad jam reikia atsistoti savarankiškai. Iš savanaudiško kūdikio pasaulio vaikas, tėvų padedams, išmoksta atsisakyti savanaudiškumo ir vis labiau krypti į tarnybą kitiems, įsijungti į Kristaus mirties ir prisikėlimo paslaptį.

Tikėjimo nešėjai, motina su tėvu, pagarbiai atlieka savo misiją išugdyti sąmoningą asmenį, tarnaujantį kitiems, pasitikintį Dievo globa ir apsauga, artumu ir švelnumu, kaip šeimoje pirmosiomis gyvenimo dienomis.

Jonas Rimša

Motina (fragmentas)

PYKTIS — EMOCIJA SU BIOLOGINĖMIS ŠAKNIMIS

("Laiškų lietuviams" konkurse premijuotas straipsnis)

Nina Gailiūnienė

Senojo Testamento Jobo istorija prasideda su nepaprastai žavinga scena. Šilta, jaukia ir šeimyniška. Dangaus gyventojai susirenka prie Viešpaties sosto. Ateina ir velnias. Viešpats kalbasi su juo, kaip sau lygiu. Taip ir dera. Šėtonas nėra Dievo pavaldinys ir tarnas. Jis taip pat suverenas. Valdovas tamsos karalystės.

— Iš kur ateini? — klausia jį Dievas.

— Iš žemės, kur slankiodamas ją patroliuoju, — atsako velnias.

— Ar pastebėjai mano tarną Jobą? Kito tokio nėra žemėje, kaip jis. Teisus ir be priekaišto. Bijantis Dievo ir vengiąs pikto, — klausinėja Dievas velnią.

Šėtonas į tai atsako:

— Ar Jobas yra bijantis Dievo už nieką? Ar ne Tu apsupai jį, jo šeimą ir viską, ką jis turi, savo globa? Tu laiminai jo rankų darbą. Jo kaimenės pilni laukai. Bet tik ištiesk savo ranką ir paliesk, ką jis turi, užtikrintai jis iškeiks Tave į akis.

— Gerai. Viskas ką jis turi — tavo galioje. Tik nekišk pirštų prie jo paties, — susilažina Dievas su velniu.

Velnias tuojau sunaikino viską, ką Jobas turėjo. Ir tai buvo daug, nes Jobas buvo turtingiausias žmogus visame krašte. Be to, jis turėjo septynis sūnus ir tris dukteris. Ir jie visi žuvo.

Jobas, raudodamas ir gedėdamas, parkritęs ant žemės aimanavo:

— Nuogas gimiau, nuogas ir mirsiu. Viešpats davė, ir Viešpats atėmė. Tegul būva pašlovintas Viešpaties vardas.

Velnias pralaimėjo. Pirmą bandymą Jobas išlaikė nenusidėjęs. Šėtonas vėl ateina pas Dievą. Pasikalbėjimas vyksta ta pačia tvarka. Tais pačiais žodžiais. Dievas, girdamas Jobą, dar priduria:

— Jis tebėra tvirtas savo nekaltume, nors tu išprovokavai mane jį sunaikinti be jokios priežasties.

Į tai šėtonas atsako:

— Kailis už kailį. Žmogus atiduos viską, ką turi, už savo gyvybę. Bet tik ištiesk savo ranką ir palytėk jo kaulus ir kūną, ir jis tikrai iškeiks Tave į akis.

Dievas padarė antras lažybas su velniu sakydamas:

— Jis yra tavo galioje; tik neliesk jo gyvybės.

Velnias, sugrįžęs į žemę, apleido Jobą votimis. Ištisa žaizda. Nuo viršugalvio iki kojų padų. Atėję draugai jo lankyti nepažino. Jis buvo nepanašus į žmogų. Kentėjo neišpasakytai.

Jobo žmona, matydama vyro kančią, neišturi. Jos gailestis vyrui virsta apmaudu Dievui. "Ar tu dar vis įsikibęs į nekaltumą? Prakeik Dievą ir mirk!", — įtužusi gundo Jobą.

Šitokio elgesio tikėjosi velnias. Visas lažybas jis statė ant vienos kortos — pykčio.

Jobas verkė, aimanavo, skundėsi Dievui, bet prieš Jį neburnojo. Velnias lažybas galutinai pralaimėjo. Bet, gal būt, tik dėl to, kad "kito tokio nėra žemėje", kaip buvo Jobas...

PYKTIS — EMOCIJA SU BIOLOGINĖMIS ŠAKNIMIS

Kas gi yra tas pyktis su visais jo variantais — antipatija, neapykanta, apmaudu, kerštu — nuo kurio nėra laisvas nė vienas žmogus? Patenkinamą atsakymą galėtų duoti tik grupė specialistų: neurologas-biochemikas, psichologas, sociologas ir teologas.

Pyktis yra jausmas. Emocija. Vieni asmens daugiau emocingi, kiti mažiau. Pagal tai net charakterio grupės sudarytos. Flegmatikas vargiai kada taip įsisiūbuos jausmais, kaip cholerikas. Net ištisos tautos charakterizuojamos, kaip šaltakraujės ir karštakraujės. Pietiečiai laikomi karštakraujais.

Atrodo, kad klimatas turi įtakos į tautos charakterį. Bet ir čia taisyklė ne be išimčių.

Airiai ir anglai gyvena kaimynystėje. Anglai šalti, santūrūs. Airiai emocingi. Ir tuo didžiuojasi, lyg būtų tautos dorybė. Arba vėl, kodėl rusai gavo "dūša čeloviek" vardą, o ne suomiai, švedai ar kiti to šalto kampo gyventojai?

Kaip ten bebūtų, visos emocijos priklauso širdies sferai: pykčio, užuojautos, simpatijos, gailesčio, meilės ir kiti jausmai. Tačiau pyktis skiriasi nuo kitų jausmų tuo, kad jis turi savo šaknis biologinėje žmogaus prigimtyje.

Gailėtis, užjausti, mylėti kūdikis išmoksta augdamas. Pykčio emociją atsineša gimdamas. Ir ne vien žmogus jį turi, bet ir gyvuliai, paukščiai ir kiti gyviai. Kaip žmogus taip ir jie savo pyktį išreiškia destruktyviai: kanda, spiria, duria, dreskia, kerta, žnyba. Žmogaus pyktį galima išprovokuoti; taip lygiai ir kitų sutvėrimų. Pakartotinai darant ką nors nemalonaus. Erzinant, kankinant.

Kai žmogus supyksta dėl mažiausio nieko, tokį vadiname nervingu; gyvulį — piktu. Ir vienas, ir kitas kenčia nuo panašaus defekto smegenyse, kurie tvarko nervų sistemą. Tai neurologo-biochemiko sritis.

Sunku tiems, kurie turi gyventi su tokiu irzliu. Nepalyginamai sunkiau jam pačiam, nes jis jaučiasi, tarsi prikrautas elektros. Kur tik prisilies, bus užgautas. Nenuostabu, kad gyvenimas jam atrodo niūrus ir blogas. Ir žmonės negeri. Daugumas mano, kad toks žmogus džiaugiasi kitus užgavęs. Jie klysta. Paprastai irzlys gailisi. Pyksta ant savęs už nesusivaldymą. Prisiekdinėja, kad daugiau taip nebus. Žino kiti ir pats, kad tik iki kito karto...

Irzlys laikomas blogu žmogumi. Biauraus charakterio. Visi traukiasi jam iš kelio. Tik tie, kurie jį labai gerai pažįsta, teisingai įvertina irzlį tuo daug pasakančiu posakiu: "Šuo, kuris piktai loja, nekanda"...

Kol širdyje nėra tulžies, tokie impulsyvūs pykčio prasiveržimai neužnuodija aplinkos. Kaip degtukas — užsidegė, pačirškė, užgeso. Vaikų pyktis priklauso šiai kategorijai. Čia mirtini priešai — čia vėl neatskiriami draugai.

Keista. Tik šios katergorijos pyktį, kuris pakelia balsą (kartais ir kraujo spaudimą!) žmonės išpažįsta, kaip pykčio nuodėmę. Iš tiesų, karštakošis nusideda tik tiek, kiek jis nesistengia valdytis ir nevengia progų pykčiui. Tokiems du Amerikos prezidentai duoda geriausius patarimus.

Harry S. Truman sakydavo: "Jei negali pakęsti kaitros, neik į virtuvę". Atseit, venk progų ir žmonių. O jeigu prie geriausių norų negalėjai išvengti pykčio, tokioje situacijoje atsidūrusiam Thomas Jefferson pataria: "Supykęs suskaičiuok iki dešimties, prieš pradėdamas kalbėti; jei labai supykęs — iki šimto". Patylėjęs — nesigailėsi.

ANTIPATIJA IR NEAPYKANTA

Kaip dažnai girdime ir patys pasakome, kad šitas ar anas yra labai nesimpatiškas asmuo. Reiškia — jo nemėgstu. Antipatijos jausmą galima pajusti asmeniui, tik su juo susipažinus. Tu jo nepažįsti, jis — tavęs. Nieku jo neužgavai, nei jis tavęs. O jauti palengvėjimą, atsiskyręs. Jis gal jaučia tą patį, gal ir ne.

Šituo atveju, antipatijos jausmas greičiausiai turi ką nors bendra su mūsų pasąmone. Ką išgyvename, nedingsta. Iš sąmonės nugrimzta į pasąmonę ir ten pasilieka.

To atsitiktinai sutikto žmogaus balsas, gestai, kalbos būdas ar net išvaizda primena kitą asmenį, nugrimzdusį užmarštin, su kuriuo surištas koks nors nemalonus išgyvenimas tolimoje praeityje. Pasąmonė atsimena tą nemalonumą ir atitveria nuo to žmogaus antipatijos jausmu, lyg kokia nematoma savisaugos tvora. Arčiau susipažinus su tuo asmeniu, kartais antipatijos jausmas išnyksta, kartais pasilieka. Todėl pirmas įspūdis, susidarytas apie žmogų, kartais teisingas, kartais ne.

Ne visados antipatijos jausmas yra toks nekaltas. Dažniausiai po juo slepiasi pavydas. Darbovietėje mergaitė jaučia antipatiją tai, kuri turi didesnį pasisekimą vyrų tarpe. Pasidaro antipatiškas užėmęs vietą,

kurios pats tikėjaisi. Klasėje nemėgstamas tas, kuris, mažiau dirbdamas, gauna tokius pat ar net geresnius pažymius. Ir taip be galo.

Žinoma, nė vienas neprisipažins sau ir kitiems jaučiąs antipatiją iš pavydo. Pavydo negalima prikabinti kitam, antipatiją — galima. Argi aš kaltas, kad jis toks nesimpatiškas?...

Antipatijos jausmas neslopinamas didėja ir virsta neapykanta. Teisingai Goethe sako: "Neapykanta yra aktyvi antipatija, pavydas — pasyvi. Todėl tik vienas žingsnis nuo pavydo į neapykantą". Kažin ar yra bent vienas, kuris to žingsnio nėra padaręs?

Prieš tai yra savisaugos priemonių. Anglų 18 šimtmečio dvasiškis Richard Cecil siūlo tokią: "Jeigu yra asmuo, kurio nemėgsti, kaip tik apie jį privalai niekados nekalbėti". Ar toks patarimas geras? Auksinis. Jeigu žmonės jo laikytųsi, išnyktų apkalbos, šmeižtai. Jie apnuodija žmonių santykius giminių tarpe, kaimynų, darboviečių, organizacijų ir bendruomenių.

O kaip saldu girdėti, kai kiti dergia asmenį, kurio nemėgsti!.. Neprisidėti prie jų pačiam yra taip sunku, kaip nekasyti nežtinčios vietos. Todėl mažiau radikalus būdas kaip tyla, bet lengviau įgyvendinamas praktikoje, būtų šitas: kalbėdamas apie nemėgstamą asmenį, nesakyk vien blogo. Pridėk žiupsnelį gero. Įprask žmonių charakterius piešti ne tušu — juoda ir balta — o pastelinėmis spalvomis. Jie išeis gyvenimiškesni. Anksčiau ar vėliau žmonės pradės tave gerbti, kaip teisingą "portretistą" Arba dar vaizdžiau būtų galima taip pasakyti: išleisk iš širdies nuodų ne koncentruota forma, o atskiestus. Mažiau bus pavojingi kitiems ir pačiam...

O didelė neapykanta yra širdies nuodai neperdėta to žodžio prasme. Jie sukelia net ligas. Medicina jas vadina psichopatinėmis ligomis. Tai reiškia, kad skausmas ir organizmo funkcijų sukrikimas kilęs ne dėl organinių, fizinių priežasčių, bet dėl psichinių.

Tačiau nereikia šių ligų maišyti su tomis, kurios atsiranda, kai žmogus nuolat turi įtemptus nervus dėl to, kad persikrovęs darbu, kad finansiniai sunkumai ar nelaimės šeimoje per daug slegia pečius. Nors ligos, kilusios dėl šių ar panašių priežasčių, taip pat turi psichopatinę kilmę, bet jos nieko bendro neturi su pavydu, neapykanta bei kerštu.

Dažnai žmonės jaučia neapykantą kuriai nors rasei, tautai, socialinei ar politinei grupei. Tai sociologų tyrinėjimų sritis.

Šiame krašte vieni nekenčia negrų, kiti portorikiečių, treti meksikiečių. Neapykanta aštresnė apatiniuose sluoksniuose, kaip viršūnėse. Sociologai tam turi visai logišką išaiškinimą. Amerikiečiui darbininkui mėlynkalnieriui ir žemesnio rango baltakalnieriui negras, portorikietis ir meksikietis yra varžovas darbo rinkoje. Čia neapykanta kyla dėl kovos už būvį, už darbą, už geresnį atlyginimą.

Nepriklausomos Lietuvos mokykla išaugino lietuvių kartą su gilia neapykanta lenkams. Kad Vilniaus kraštas buvo lenkų klastingai užgrobtas ir atplėštas nuo Lietuvos, mokiniai girdėdavo istorijos, geografijos ar kraštotyros pamokose. Tos žinios buvo skirtos galvai. Širdžiai buvo skirti šūkiai: *Mes be Vilniaus nenurimsim... Vilnius mūsų buvo, mūsų bus...* Juos mokiniai kasryt unisonu pakartodavo po maldos. Tikslas buvo geras ir kilnus: išauginti jaunimą patriotais. Niekas nemokė lenkų nekęsti. Tačiau psichologiškai neįmanoma mylėti ir Vilnių, ir lenkus, kurie jį užgrobė...

Žydai dažnai skundžiasi antisemitizmu. Čia jau antra medalio pusė. Sunku būtų žydams įrodyti, kad jie, nešdami vargano žmogaus dalią, būtų buvę nekenčiami ir persekiojami to krašto žmonių. Priešingai. Žydai susilaukia antisemitizmo apraiškų krašto gyventojuose, kai jie, kaip socialinė grupė, išsiskiria iš kitų savo turtingumu, politine, ekonomine ar kitokia įtaka. Tada krašto gyventojai jaučiasi esą žydų išnaudojami ir pradeda jų nekęsti.

Neapykanta kyla net ir tos pačios tautos ir religijos grupei, luomui ar partijai, kuri turi privilegijuotą gyvenimą likusios tautos sąskaiton. Taip buvo caristinėje Rusijo-

je. Inteligentija gyveno prabangoje, o plačiosios masės ekonominiam ir dvasiniam skurde.

Tokia masinė neapykanta, nežiūrint kur jos priežastis ir šaltinis būtų, yra labai pavojinga demokratiniam krašte. Ją išnaudoja visokio plauko agitatoriai, maištininkai, revoliucionieriai ir tvarkos griovėjai.

KERŠTAS

Neapykanta ar pyktis, išreikštas destruktyviniu veiksmu, yra kerštas. Kerštas nėra vien tik suaugusiųjų yda. Tik pasižiūrėk į kovos eigą tarp kūdikio ir motinos, kai ši mėgina įduoti jo nemėgstamą valgį — dažniausiai daržoves. Laiko sukandęs dantis. Įduotas išspiauja ir verkia. Ginasi rankomis. Kai jau atrodo, kad motinos bus viršus, staiga kūdikis vienu mostu nužeria dubenėlį su nemėgstamu valgiu nuo stalo. Valgyti nemėgstamą valgį yra kančia. Kančia priveda prie keršto. Vėlesniuose metuose yra kasdieninis reiškinys, kai nuskriaustas vaikas atkeršija savo skriaudikui, sulaužydamas jo mėgstamiausią žaislą. Taigi dažniausiai kerštas yra atsilyginimas blogiu už blogį. Dantis už dantį. Akis už akį. Tačiau ne visada keršte yra ir tiek teisingumo.

Abelis nieko blogo nepadarė Kainui nei Juozapas savo broliams. Ir vienu, ir kitu atveju iš pavydo kilo neapykanta. Neapykanta privedė prie keršto. Kainas nužudė Abelį, nes Dievas jį daugiau mylėjo (Dievas priėmė Abelio auką, Kaino — ne). Broliai pardavė į vergiją jauniausią brolį Juozapą, nes jis buvo tėvo labiausiai mylimas.

Neapykanta, įleidusi šaknis į pavydą, dažniausiai baigiasi kerštu. Šeimos tragedijos, kur vienas ar keli šeimos nariai atsiduria kapuose, kitas kalėjime, paprastai priklauso šiai kategorijai.

Kodėl gili neapykanta visados veda į kokį nors kerštą? Ogi todėl, kad neapykanta yra didelė kančia. Ir jai palengvinti nėra vaistų. Tai žinojo britų rašytojas H. More, gyvenęs pabaigoje aštuoniolikto ir pradžioje devyniolikto šimtmečio. Jis rašo: "Jeigu aš norėčiau nubausti savo priešą, tai turėtų būti taip padaryta, kad jis nuolatos ko nors nekęstų"... Tada ir jo kančia būtų niekados nesibaigianti.

Kad neapykanta — didelė ar maža — yra kančia, kiekvienas yra arba ant savo kailio patyręs, arba matęs kitus kenčiant. Štai malonus, visais atžvilgiais vykęs pobūvis. Ponas Viešnagys linksmas. Nuotaika puikiausia. Staiga pobūvyje pavėluotai atsiranda tas, kurio Viešnagys negali "pernešti". Viena akimirka viskas pasikeičia. Nuotaika subjursta. Linksmumas dingsta. O, neduok Dieve, jeigu tas "įsibrovėlis" turi "good time"! Viešnagiui belieka tik arba pasigerti, arba pobūvį apleisti. (Vyrai dažniausiai pasirenka pirmąją išeitį, moterys — antrąją).

Jeigu neapykanta abipusė, dar blogiau. Kai viena ar abi pusės savo jausmų neslepia, tuojau įsitikini lietuviškų liaudies posakių teisingumu. "Jei galėtų, akimis nudurtų... įmanytų, šaukšte vandens paskandintų"... Net jeigu jausmus slepia, vis tiek juos supa toks didelis šaltis, kad tuojau atvėsta buvusi šilta viešnagės nuotaika.

Lietuvių liaudis apie neapykanta degantį, kerštingą žmogų sako: "Jis ėda savo paties širdį". Kaip nuožmus turi būti toks skausmas!! Tokiam kerštas atrodo vienintelis galimas išsivadavimas iš tos pragariškos kančios. Vieni randa atvangą, kerštą planuodami, kiti — jį įvykdę.

Policija ir teisėjai dažnai susiduria su "neatgailaujančiais" nusikaltėliais. Teisėjas, perskaitęs teismo sprendimą, paaiškina, jog jis davęs maksimalinę bausmę todėl, kad kaltininkas nerodęs jokio gailesčio dėl savo veiksmo. Kaip toks galėtų gailėtis? Jis buvo savo paties pragare, prieš įvykdydamas kerštą. Kalėjime nebus blogiau.

Kerštas visados brangiai kaštuoja. Žmogus netenka turto, visuomeninės pozicijos, šeimos ir sveikatos, kol savo priešą paklupdo. Ką laimi? Šėtonišką pasitenkinimą — nei man, nei tau...

Neapykanta savaime nemiršta. Ji tęsiasi visą gyvenimą. Tik kai mirtis prie lovos stovi, priešai susitaiko. O būva ir taip, kad ne-

susitaikę iškeliauja į amžinybę, palikę neapykantos pėdsakus testamente.

Prieš kurį laiką viena moteris klausė Ann Landers patarimo, kaip ji galėtų sulaikyti savo svainę (sister-in-law) nuo dalyvavimo šermenyse, jeigu ji mirtų pirmoji... Čia neapykanta stipresnė už mirtį.

PYKTIS, NEAPYKANTA IR KERŠTAS BAŽNYČIOS IR DIEVO AKYSE

Su velnio pagalba ar be jo šios emocijos yra smarkiai eksploatuojamos. Žmonės čia dirba išsijuosę. Vieni moka "groti ant nervų" geriau, kaip Isaac Stern smuiku. Kiti, manipuliuodami šitas emocijas, šokdina žmones, tarsi būtų marionečių ekspertai. Treti, supjudę grupę žmonių, išgauna įvairius pykčio niuansus ne blogiau, kaip Leonard Bernstein garsus iš simfoninio orkestro.

Kas arabams nafta, tas neapykanta ir kerštas rašytojams. Išmesk fiktyviosios grožinės literatūros kūrinius, kur veiksmą varo šie jausmai, bibliotekų ir knygynų lentynos bus tuščios.

Žiūrėk nežiūrėjęs, iš kurio taško nori, vis tiek šių emocijų apimties, svorio ir žalos žmogui nesuvoksi, nepadėjęs jų ant Bažnyčios ir Dievo svarstyklių.

Pasakyti, kad Bažnyčia laiko šias emocijas nuodėme, yra absurdiškai maža. Praeito šimtmečio Amerikos teologas John M. Mason tą mintį taip padeda suprasti. Jis aiškina, kad "keršto dvasia yra tikroji velnio dvasia. Taigi žmogus, persisunkęs neapykanta ir kerštu, savo charakteriu labai priartėja velniui. Tuo pačiu jis atsiduria priešingam poliuje nuo Kristaus, į kurio panašumą Bažnyčia stengiasi perauklėti žmogų".

Gyvename chemikalų gadynėje. Ant nuodingų chemikalų etiketės paprastai yra pažymėta jų antidotė — priešnuodis. Priešnuodis panaikina ar bent sumažina nuodų veikimą užsinuodijusio žmogaus organizme.

Kaip baisiai pragaištinga žmogaus dvasiai neapykanta ir kerštas, matyti iš to, kad Kristus įsakė naudoti priešnuodžius — atleidimą ir meilę. "Mylėkite savo priešus, darykite gera tiems, kurie jūsų nekenčia. Laiminkite tuos, kurie jus keikia, ir melskitės už savo niekintojus" (Luk 6,27-30).

Kilnu — ar ne? Bet Kristus, geriausias žmogaus charakterio ir jo sielos gelmių ekspertas, žinojo, kad gražiomis ir kilniomis idėjomis žmogus tik gėrisi. Žavisi... Bet kad tas idėjas savo praktiškam gyvenime vykdytų, jam reikia arba prievartos, arba stipraus, savanaudiško motyvavimo.

Kristus naudoja abi priemones — įsakymą ir motyvavimą. Mylėti Jis įsako: "Aš jums duodu naują įsakymą, kad jūs vienas kitą mylėtumėte" (Jn 13,34). Atleisti savo priešams jis motyvuoja žmogaus savanaudiškumu: kad gautum iš Dievo savo kalčių atleidimą, turi atleisti pirma tiems, kurie nusikalto tau pačiam.

Kad tos sąlygos nepamirštume, Kristus ją įdėjo į kasdieninę maldą: ..."ir atleisk mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams". Tokia atleidimo sąlyga būtų baisiai žiauri, jeigu ta pati malda neprasidėtų žodžiais TĖVE MŪSŲ...

Dievui esame v i s i Jo vaikai. Vieni geri, kiti blogi. Bet vis tiek vaikai. Jis — Tėvas vienos didelės šeimos. Kai Tėvas tokią savojo atleidimo sąlygą stato s a v o v a i k a m s, yra natūralu, suprantama ir pateisinama.

Kad būtų lengviau suprasti, pereikime prie mažesnės skalės — prie savo šeimos. Ar mes ne to paties reikalaujame iš savo vaikų? Tarpusavės meilės ir atleidimo. Kiekvienoje tvarkingoje šeimoje griežtai uždrausta vaikams suvedinėti sąskaitas. Vaikui irgi atrodo žiauru ir neteisinga, kad jis turi brolio skriaudą raportuoti tėvui. Ar tėvas nusikaltėlį nubaus ar ne, nežinia. O pats galėtų taip sutašyti, kad mažiulis atsimintų visą gyvenimą. O negalima! Bausti ir išlyginti vaikų sąskaitas šeimoje yra tėvų pareiga ir privilegija. Dievas ją irgi pasiliko sau savo šeimoje.

Šeimos atmosfera Dievo ir žmonių santykiuose ypač ryški Kristaus žodžiuose: "Jei neši dovaną prie altoriaus ir ten prisimeni, jog tavo brolis turi šį tą prieš tave, palik savo atnašą tenai prie altoriaus, eik pir-

DVASINĖS SAVIAUKLOS SISTEMA

KUN. JUOZAS PRUNSKIS

Fizinio auklėjimo ekspertas medikas Fr. Carlton skelbia, kad žmoguje yra apie 60.000 mylių kraujo indų. Tai suprantama, prisimenant, kad kapiliarais išvedžiota kiekviena kūno dalelytė. Kur tik adatos smaigaliu bedurtume, vis paliečiame kraujo indelį ir ištrykšta lašelis. Toliau tas Fr. Carlton primena, kad širdis, kuri tėra tik kaip nedidelis kumštis, per parą net 1000 kartų pervaro penkias kvortas kraujo per visą kūną. Žmogus turi daugiau kaip 500 muskulų ir 206 kaulus. Ir žmogaus organizmas yra Dievo sukurtas ne pagal vieną šabloną, o kiekvienas žmogus — tai individas.

Jei toks nuostabus žmogaus kūnas, dar nuostabesnė jo siela, skirta amžinybei, apdovanota protu ir valia. Jei mes rūpinamės kūno sveikata, stiprumu ir mankšta, dar labiau turime susirūpinti sielos dvasiniu ugdymu. Tam yra gera susidaryti savą dvasinio ugdymo programą.

SIELOS STOVIO DIAGNOZĖ

Visų pirma reikalinga mūsų dvasinio stovio diagnozė. Kaip gydytojai pataria dažniau savo fizinę sveikatą pasitikrinti, taip reikia tikrinti ir savo dvasinę sveikatą. Ir tai galime padaryti patys, vesdami dialogą su savo sąžine. Teisingai vienos rimties valandėlės autorius apie sąžinę kalbėjo: "Sąžinė nėra įstatymas, bet ji padeda įstatymą suprasti ir jį įgyvendinti. Sąžinė nėra tikėjimas, bet ji padeda tikėjime stiprėti, jo tiesas geriau pažinti ir tikėjimu gyventi. Sąžinė yra balsas, kuris kiekvieną kartą kalba įsakydamas ar drausdamas, bet tas balsas ateina iš žmogus ir iš Dievo, kuris žmogui suteikė šią galią. Sąžinės pagalba, neliesdamas žmogaus laisvės, Dievas pats gali kalbėti žmogui ir nurodyti geriausias priemones gėrio siekti ir blogio saugotis".

Todėl ir rašytojas Vincas Krėvė savo kūriny "Dangaus ir žemės sūnūs" primena: "Gyvenk taikoje su savo sąžine, kad tau netektų gyventi baimėje".

Lyg testamentiniame eilėrašty, "Palikime" poetas Faustas Kirša perspėjo:

Kas sąžine, kaip turguj, išdidžiai
prekiauja —
Užmiršta pats, kad jis tik smėlio
sauja.

Yra didelė žmogui laimė turėti ramią, gryną sąžinę. Tai jo vidinio džiaugsmo pagrindas ir šaltinis. Vienas iš mūsų pirmaujančių rašytojų Balys Sruoga savo laiške žmonai 1943 m. lapkr. 28 d. iš kaceto rašė:

— Niekad nebuvome nusikaltėliais, mūsų sąžinė tyra kaip krištolas, ir tai yra svarbiausia.

Laimingas, kas yra tokioje taikoje su savo sąžine.

Nepriklausomoje Lietuvoje, Kauno seminarijoje, buvo klierikų, kurie ruošdamiesi rimtam kunigiškam gyvenimui pasiryžo visą savo amžių kas mėnuo turėti trumputes rekolekcijas, visų pirma peržvelgti savo santykius su Dievui — kaip vykdomi 10 Dievo įsakymai, kaip saugojamasi septynių didžiųjų nuodėmių; toliau — peržvelgti kokie tą mėnesį buvo santykiai su žmonėmis — namie, tarnyboje, ar nėra, kas mumis kuo nors būtų nepatenkintas; pagaliau — pasvarstyti, kaip tą mėnesį buvo pats savo mintyse, kalbose, elgesy. Šitokia savikontrolė yra vaisinga, ypač paskiau dar mintimi perbėgus dienos eigą, pasvarstant, ar viskas reikiamai atliekama.

EVANGELIJOS SKAITYMAS

Pasaulinio garso rašytojas Levas Tolstojus prieš mirtį pareiškė savo sūnui:

---

miau susitaikinti su broliu, ir tik tada, sugrįžęs, aukok savo dovaną" (Mt 5,23-25).

Vaikas, susipykęs su broliu ar sesute, gali meilikautis tėvui, kiek nori. Jo širdies nepapirks. Vis tiek jam bus priminta, — jei nori man būti geras, eik ir susitaikink su savo broliuku...

Pykčiui, kerštui ir nesantaikai nėra vietos nei žmogaus, nei Dievo šeimoje.

— Žinoki, kad rasi tiesą Evangelijoje. Aš tik dėl to mirštu ramybėje, kad pažinau šią tiesą ir įtikėjau. Tesuteikia Dievas, kad tu tai greit suprastumei.

Šv. Raštas — tai Dievo laiškas mums. Tiesa, Senasis Testamentas, rašytas prieš daugiau kaip du tūkstančius metų, reikalingas ypatingo pasiruošimo, kad mums teiktų gilesnį įkvėpimą, kad gerai jame susivoktume. Bet Naujasis Testamentas yra kiekvienam prieinamas ir suprantamas.

Akla ir kurčia, bet savo išmintimi plačiai pagarsėjusi Helen Keller skelbė:

— Jei mes neįprasime eiti prie šventraščio šviesiausiais ir rūpesčio momentais, mes neįstengsime pasinaudoti jo paguoda, nes nejusime pusiausvyros tarp šviesos ir tamsos.

Panašių liudijimų randame gana gausiai. Timothy Dwight rašė:

— Šv. Raštas — tai langas šiame gyvenimo kalėjime, per kurį mes galime žvelgti į amžinybę.

Šv. Augustinas aiškino:

— Kai tu skaitai Šv. Raštą, Dievas į tave kalba: kai tu meldiesi, tu kalbi į Dievą.

Didelio patyrimo moteris, konvertitė į katalikybę, Kotrina de Hueck neseniai parašė knygą "Evangelija be kompromisų". Joje ji be kitko sako:

— Šios dienos žmonija yra abejojantis Tomas, kuris nebuvo, kai Kristus pasirodė pirmą kartą po prisikėlimo. Žmonija šiandien yra žmogus, kuris turi paliesti Kristaus žaizdas, kad įtikėtų ir atsiverstų... Vienintelis kelias parodyti tas Kristaus žaizdas kitiems yra gyventi pagal Evangeliją be kompromisų.

SKAITYMAS

Dvasiniam augimui yra didelės reikšmės religinių raštų skaitymas. Prancūzų romanistas Paul Bourget, kurio romanų vertimai eidavo nepriklausomos Lietuvos dienraščiuose, teisingai priminė:

— Kiekvienas iš mūsų, kuris nusileistų į savo sąžinės dugną, turėtų prisipažinti, kad jis nebūtų tas pats, jei nebūtų to ar kito veikalo skaitęs. Šviesus jėzuitų kolegijų globėjas Petras Kanizijus Vilniaus kolegijai, mūsų universiteto pradininkei rašė:

— Geriau kolegija be savo bažnyčios, kaip be savos bibliotekos.

Sava bibliotekėlė, dažna religinė knyga rankose yra labai didelė priemonė savo dvasinio ugdymo kelyje. Dažnai žmogus ima sirgti dvasine anemija. Gera knyga, skaitoma su visiška nuovoka ir noru įsisiurbti į jos skaidrias mintis — tai lyg dvasinio kraujo transfuzija. Jei kas religinių knygų neskaito, jis darosi savanoriškas analfabetas šioje srityje.

MASTYMAS

Keliaujant autobusu, traukiniu, lėktuvu, kur nors einant — susidaro gera proga daugiau įsimąstyti, o įpratus, ir namie būnant tam randama laiko. Indijoje ir apskritai rytuose yra žmonių, paskęstančių meditacijoje, ir tai yra ženklas sielos pranašumo.

Vaizdžiai kalbėdavo rašytojas Vaižgantas:

— Jei nebevalgai, nebejudi, tai esi nebesveikas; jei nebegalvoji, tai nesi, nebuvai ar nebesi inteligentas.

Giliai man išliko atmintyje vienas pavasarininkų jaunimo kongresėlis Vajesiškyje, Rytų Lietuvoje. Išėjo čia kalbėti vienas kaimo jaunuolis. Be mokslo, bet išprusęs organizacijos veikime. Jis sakė:

— Kai jūs įeinate į daržėlį, jūs gėritės gėlėmis, norite vieną žiedelį nusiskinti ir prisisegti. Tai ir šiame kongrese, pasigriebkite kokią iškilesnę mintį, ją pasisavinkite, ja pasipuoškite.

Tokių progų būna gausiai: tai pamoksle, tai rekolekcijose, tai skaityme patyrę gilesnę, prasmingesnę mintį, padarykime ją sava.

Šis saviauklos kelias duos mūsų tautai daugiau turtingesnės dvasios asmenybių, o tai svarbu. Juk atminkime, kad žydų tauta per du tūkstančius metų išliko nesužlugusi svarbiausia dėl savo glaudaus ryšio su religija.

Daugelio mūsų mėgstamų televizijos programų kūrėjas Lawrence Welk savo

naujoj knygoje "My America, Your America" teisingai pasakoja:

— Prieš taip daugelį metų aš išmokau, būdamas ant motinos kelių, kai ji siūbavo mažoje supimosi kėdėje kukliame ūkio name ties Strasburgu, kad didžiausia laimė gyvenime ateina iš vykdymo Dievo įstatymų. Esu įsitikinęs, kad tik vienas dalykas mus gali išgelbėti — grįžimas prie Dievo įstatymų.

O meilė tiems Dievo įstatymams įsisiurbia į mus palaipsniui. Poetė Danguolė Sadūnaitė pasakojasi:

> Aš tik bespalvis stiklas, Viešpatie!
> Ir truks man visą gyvenimą —
> (ilgą ir sunkų gyvenimą truks)
> surinkti į save Tavo šviesą.

REKOLEKCIJOS NAMUOSE

Pokalbis su ses. Igne Marijošiūte

1. Girdėjau, kad Jūs pravedate "Rekolekcijas namuose". Ar galėtumėt paaiškinti, kas tai yra?

Paprastai rekolekcijų metu stengiamasi pasitraukti nuo kasdienybės ir jos rūpesčių, kad atidžiau atkreiptume dėmesį į Dievą. Tos kelios dienos skiriamos maldai, dvasiniam atsinaujinimui bei atsigaivinimui. Tačiau daug žmonių negali tiek laiko pašvęsti dėl įvairių kitų įsipareigojimų. Todėl Cenacle seserys New Yorke išdirbo naują metodą bei programą dvasiniam atsinaujinimui. Šiuo būdu žmonės susirenka privačiuose namuose kas savaitę per 12 savaičių ir gilina savo dvasinį gyvenimą pagal šv. Ignaco metodą. Seserys šias "rekolekcijas" pirmą sykį išbandė 1968 m. ir pastoviai naudoja smulkiai išdirbtą sistemą nuo 1972 m. Atsitiktinai susipažinusi su jų programa ir lankiusi paruošiamuosius kursus, pradėjau pati ją vykdyti.

2. Ar nėra geriau praleisti savaitgalį ar savaitę uždarose rekolekcijose, negu rinktis kas savaitę po kelias valandas?

Savaitgalio ir savaitės rekolekcijos visada bus prasmingos ir naudingos. Niekas jų nepakeis. Tačiau girdime rekolekcijų dalyvius nusiskundžiant, jog rekolekcijų metu jautėsi labai arti Dievo ir gyveno pakiliai nusiteikę dvasia, bet joms pasibaigus, viskas "išgaravo". Uždaros rekolekcijos kartais sukuria iliuzijų, kad dvasiniai dalykai yra atitraukti nuo kasdienybės. Rekolekcijų namuose dalyvis įsipareigoja kasdieną praleisti 10—15 minučių maldoje ir pastoviai lankyti visus 12 susirinkimų. Stengdamasis tai atlikti, jis "atranda" Dievą savo įprastoje aplinkoje — šeimoje, darbe, kasdieniuose rūpesčiuose. Ir tai yra neįkainuojama patirtis. Dievas jam tampa tikrove, ne tik tolimas idealas, pasiekiamas retkarčiais, ypatingomis aplinkybėmis. Tokį atradimą padaręs žmogus gauna daugiau naudos ir iš uždarų rekolekcijų.

3. Ar šio pobūdžio rekolekcijos atsako į kokį ypatingą žmonių norą ar sąlygas?

Paskutiniu metu daug kas pastebi, jog žmonėse kyla dėmesys dvasiniams dalykams. Daug kuo apsivylę, žmonės grįžta prie tikėjimo duodamos stiprybės, ieško, kaip numalšinti savo vidinį alkį bei troškulį. Rekolekcijos namuose yra labai geras būdas naujai įsigilinti į savo tikėjimą ir derinti savo naujas įžvalgas bei patirtį prie konkrečių gyvenimo sąlygų. Kas savaitę skirdamas dvi valandas savo dvasiniam atsinaujinimui, žmogus praturtėja dvasiškai ir nenukenčia kiti jo įsipareigojimai. Kad šio pobūdžio rekolekcijos atsako daugelio norams, liudija jų paplitimas ne tik įvairiose vyskupijose, bet ir įvairiuose kraštuose.

4. Kai žmonės pastoviai renkasi vienam tikslui ir naudojasi tam tikru metodu, tas sambūris gali ilgainiui tapti sąjūdžiu. Ar to siekiama?

"Sąjūdis" yra žodis, kuris labai plačiai ir įvairiai vartojamas. Šiuo atveju yra atrastas naujas ir veiksmingas *metodas* pravesti rekolekcijas. To ir buvo siekiama, pastebėjus, kad žmonės mažiau domisi uždaromis rekolekcijomis arba skundžiasi neturį laiko jomis pasinaudoti. Metodo auto-

riai pasiliko sau teises šio metodo naudojimą tvarkyti bei supažindinti norinčius juo naudotis su jų išdirbta programa. Jei šis rekolekcijų pobūdis dar labiau plis, gal ir susidarys tam tikras sąjūdis, panašus į Marriage Encounter, Cursillo, Better World, Effective Living Retreats ir t.t. Tačiau rekolekcijų dalyviai įsipareigoja tik dvylikai savaičių.

5. Kokie žmonės lanko šias rekolekcijas? Ar yra bendrų bruožų?

Lanko tie, kurie nori gilinti savo maldos gyvenimą. Per penkerius metus autoriai patyrė, kad rekolekcijos yra sėkmingesnės, kai renkasi panašios padėties bei luomo žmonės, pvz. vien vedusios poros, arba vien našlės, arba vien nevedę jaunuoliai. Išsilavinimo ar profesijos skirtumai nėra tokie svarbūs, bet padėties bei luomo skirtumai turi esminę reikšmę dalyvių pokalbiui. Panašią patirtį turintieji gali lengviau dalytis bei vienas kitą praturtinti savo dvasinėmis įžvalgomis.

6. Kodėl į tokias rekolekcijas nepatariama įjungti asmenų, kurie išgyvena didelę asmeninę krizę šeimoje, tikėjime ir pan.?

Žmogus, išgyvenantis kokį sukrečiantį įvykį arba esantis didelėje vidinėje įtampoje, nėra laisvas. Jo protą, širdį ir valią valdo šis rūpestis. Patariama jam palaukti, kol audra nurims. Rekolekcijos neturi tapti psichologinių ar net dvasinių patarimų klinika turintiems didelių sunkumų. Šiems žmonėms reikia daugiau asmeninio dėmesio, negu rekolekcijų vedėjai gali duoti. Be to, mažiau jomis ir pasinaudos, nes jų mintys ir kalbos suksis apie tą vieną temą, kuri jiems tuo metu labai aktuali. Tai nukreips ir kitų dalyvių dėmesį nuo pagrindinio rekolekcijų tikslo: gilinti maldos gyvenimą ir bendravimą su Dievu kasdienybėje.

7. Ar kiekviena grupė žmonių pajėgia dalytis tikėjimo patirtimi? Kaip tai įvykdoma?

Tarpusavio dalijimasis maldos gyvenimo vyksmu yra labai svarbi šių rekolekcijų dalis. Todėl dalyvių skaičius yra nedidelis — tarp 8 ir 12 asmenų. Tokiame būrelyje yra pakankamai žmonių, kad visi turėtų progos kalbėti, bet nė vienas nesijaustų nesmagiai, jei pasirinktų tylėti. Pradžioje daugeliui žmonių yra sunku dalytis savo dvasine patirtimi. Juos padrąsina tai, kad ir kiti dalyviai yra panašioje padėtyje ir panašius išgyvenimus patiria. Vienų sunkumas arba laimėjimas praturtina visus kitus. Laikui bėgant, dalyviai suartėja ir drąsiau, nuoširdžiau, atviriau dalijasi. Jie visi pamato, kaip kasdienė malda žmogui padeda dvasiškai brėsti ir semtis stiprybės pakelti gyvenimo naštai ir kitiems padėti ją nešti.

8. Kas praveda šias rekolekcijas?

Praveda du asmenys: dvasininkas (kunigas, vienuolis, vienuolė) ir pasaulietis. Abu sudaro vienas antrą papildantį vienetą. Pasikeisdami jie trumpai ir aiškiai pateikia kiekvienos savaitės medžiagą mąstymui ir maldai. Be to, jie su dalyviais pasidalija ir savo asmenine maldos patirtimi. Čia išryškėja, koks yra pačių vedėjų maldos gyvenimas. Nors pokalbiai yra nuoširdūs ir atviri, ryšys tarp rekolektantų ir vedėjų neturi tapti per daug asmeniškas. Pokalbio tikslas yra ugdyti maldos gyvenimą.

9. Esame įpratę, kad tik kunigai vestų rekolekcijas. Kokiu pagrindu vienuolės ir net pasauliečiai įtraukiami į šį darbą? Ar reikia kokio ypatingo pasiruošimo?

Ligi šiol rekolekcijų vedimas būdavo išskirtinai kunigų darbas. Tačiau dabar įtraukiami ir vienuolės bei pasauliečiai, nes ir jie turi dvasinės patirties kraitį, kuriuo gali dalytis su kitais. Juk kiekvienas yra pašauktas "būti tobulas, kaip dangiškasis Tėvas yra tobulas". Kristus kiekvieną kviečia: "Sek mane". Todėl kiekvienas dvasinį gyvenimą vedantis žmogus ne tik gali, bet ir turi pareigą kitiems padėti. Rekolekcijų namuose vedėjai patys šias rekolekcijas atlieka, paskui išeina specialų kursą išmokti, kaip jas pravesti. Kadangi naudojamasi šv. Ignaco metodu, vedėjai turi su juo pla-

čiau susipažinti. Dvasininkas paprastai turi šiek tiek teologinio išsilavinimo, ypač yra naudinga, jei pats yra atlikęs 30-ties dienų rekolekcijas pagal šv. Ignaco metodą. Pasaulietis prisideda tikėjimo liudijimu bei dalijimusi savo maldos patirtimi, kuri dažnai yra artimesnė pasauliečiams dalyviams ir juos įkvepia bei padrąsina. Kaip jau buvo minėta, abu vedėjai patys turi būti intensyvaus maldos gyvenimo ir nebijoti su kitais atvirai dalytis savo patirtimi.

10. Kokios yra šių rekolekcijų pasekmės?

Kadangi pati jas pravedu pirmą kartą, turiu remtis veteranų vedėjų patirtimi. Jie pastebi, kad atlikę šio pobūdžio rekolekcijas, dalyviai pastoviai tęsia kasdienę maldą, kuri jiems jau yra tapusi įpročiu. Daugeliui parapijos reikalai, liturgija ir pan. įgauna naujos svarbos ir reikšmės. Jie pradeda aktyviau dalyvauti. Krikščionybė ir krikščioniškasis gyvenimas jiems pagyvėja ir tampa jų kasdienio gyvenimo esmine dalimi.

11. Kaip lietuviai galėtų šiuo metodu pasinaudoti?

Dvasinio atsinaujinimo reikalas gyvėja ir lietuvių tarpe. Ligi šiol daugelis liturginių reformų lietuviams yra padariusios labiau neigiamą negu teigiamą įspūdį. Kai kuriuos net atitolino nuo Bažnyčios, nes tie pakeitimai jiems pasirodė gerokai svetimi. Lietuvių parapijose yra nemaža žmonių, kurie yra išsiilgę gilesnio dvasinio gyvenimo. Vieni stengiasi jį ugdyti patys vieni, o kiti dalyvauja svetimtaučių organizuojamose rekolekcijose bei suvažiavimuose. Manau, kad tokiems žmonėms naminių rekolekcijų metodas būtų labai prieinamas. Tačiau reikia gana daug darbo įdėti jas ruošiant, nes medžiagą reikia versti į lietuvių kalbą. Taip pat nelengva yra patekti į vedėjų ruošimo kursus, nes yra tiek daug norinčių juos atlikti. Bet pradžia jau padaryta. Tikiuos, kad ši smulki sėkla augs ir plis, prisidėdama prie mūsų parapijos, ir gal ilgainiui kitų, dvasinio atsinaujinimo.

Įvairios moterys

J. Venckus, S.J.

Betty Friedan parašė knygą, pavadintą "Feminine Mystique", kuri milijonais paplito, ir visos moterys stengėsi ją perskaityti. Tos knygos autorė 1964 m. įsteigė pagarsėjusį moterų sąjūdį, vadinamą "Women's Lib(eration)". Oficialiai tas sąjūdis vadinamas *National Organization for Women (NOW)*. Ši organizacija kovoja už lygias moterų teises — kad jos gautų tokį pat atlyginimą darbe kaip ir vyrai. Bet ji reikalauja ir kitokių teisių bei laisvių: daryti valdžios apmokamus abortus, kada tik moteris nori, nes ji galinti elgtis su savo kūnu pagal savo norą. Kovoja už homoseksualizmą ir už lesbinių moterų teises, kad jos galėtų užimti visas vietas, kad galėtų būti mokytojos, kongreso atstovės, gubernatorės ir pan. Kol kas visuomenė tam priešinasi.

1977 m. lapkričio 18 d. įvyko labai didelis ir reikšmingas Women's Lib. suvažiavimas, kur buvo viešai kovojama už ERA (Equal Rights Amendment). Jos reikalavo, kad tai būtų pridėta prie konstitucijos kaip 27-tasis pataisymas (Amendment) ir tokiu būdu pasidarytų konstitucijos dalis, kurios negalėtų pakeisti įvairių valstijų teismai. Didelė prie šio sąjūdžio priklausančių moterų dalis yra netekėjusios, netikinčios, neturinčios nei savo šeimų, nei vaikų. Tad jos nevaržomos jokiais Dievo įstatymais, nejaučia jokios pareigos stengtis išlaikyti šeimas. Tačiau dauguma moterų kitaip galvo-

ja ir priešinasi šiems nekrikščioniškiems reikalavimams, tad iki šiol Women's Lib. savo tikslų dar nepasiekė.

MARABEL MORGAN

Tai yra kita įdomi moteris, parašiusi dvi knygas: "Total Woman" ir "Total Joy". Šios abi knygos kilo iš to paties asmeniško pergyvenimo ir skaudaus patyrimo, kuris vėliau pavirto į didelį džiaugsmą.

Marabel Morgan kilo iš neturtingos šeimos. Gimė Mansfielde, Ohio. Tėvas mirė, kai ji buvo tik trejų metų. Motina antrą kartą ištekėjo už policininko, kuris taip pat netrukus mirė. Mokykloje Marabel labai gerai mokėsi ir buvo draugų mėgstama. Ji buvo išrinkta net grožio karalaite. Ilgai mokytis negalėjo, nes buvo neturtinga. Reikėjo eiti dirbti. Darbo gavo grožio salone. Būdama veržli, užsidirbusi kiek pinigų, vėl pradėjo mokytis — įstojo į Ohio universitetą. Po pusantrų metų vėl turėjo nutraukti mokslą, pritrūkusi lėšų.

Susipažino su simpatišku advokatu ir 1964 m. Miami mieste, Floridoje, ištekėjo. Ji labai nustebo, kai pamatė, koks skirtingas jos vyras buvo prieš vestuves ir po vestuvių. Prieš vestuves jis beveik niekad nuo jos neatsitraukdavo, bet po vestuvių pasidarė visai kitoks. Vakare grįždavo su visokių dokumentų pilnu portfeliu ir suversdavo tuos popierius ant jos gražiai užtiesto stalo. Pavalgęs užsidarydavo kambaryje ir su ja nekalbėdavo.

Ji, daug negalvodama, išsiplepėjo apie savo vyro klientus, apie visokias skyrybų bylas. Vyras labai supyko, kad ji išpasakojo tas paslaptis, kurios yra tarp advokato ir jo kliento. Ji dabar visiškai pakeitė savo laikyseną. Pradėjo kovoti už moters teises. Ji laukė, kad vyras, išeidamas į darbą, leis jai pamiegoti, pats pasigamins pusryčius, kad išeidamas ją pabučiuos, iš darbo paskambins, pareidamas parneš gėlių. Atsirado pirmasis kūdikis, bet ir šis įvykis jų dviejų labiau nesuartino. Jai pasidarė labai nejauku — nejaugi toks gyvenimas tai yra ta gražioji moterystė, apie kurią ji tiek svajojo!

Jos vyras nebuvo blogas. Jis buvo protingas, inteligentiškas, tik jautėsi neturįs žmonos, buvo vienišas. Jis atrodė visuomet užsiėmęs, susimąstęs, paslaptingas. Žmona negalėjo suprasti savo vyro paslapčių ir elgesio, tik vėliau sužinojo, kad jis buvo artimuose santykiuose su sekretore ir kitomis moterimis. Ji buvo tvarkinga, nesijautė kuo nors vyrui nusikaltusi.

Ji labai nusivylė, pradėjo savo vyro neapkęsti ir jam keršyti. Ji nebuvo per daug religinga, bet beskaitydama knygas pasidarė pamaldi. Ji parsinešdavo įvairiausių knygų iš bibliotekos ir skaitė, ypač moterystės klausimais. Klausinėjo ir draugės, kurių daugelis nesugyveno su savo vyrais. Skaitydama ir studijuodama, ji labiau subrendo. Ji prisipažįsta, kad niekuomet nenorėjusi pasitenkinti vidutiniškumu, viską norėjusi atlikti tobulai. Tačiau pamatė, kad po dienos triūso ir įvairių darbų, vakare pasirodydavo daug darbų neatliktų.

Paskaičiusi knygoje, kaip reikia organizuoti savo dienos užsiėmimus, pradėjo tai vykdyti. Susidarydavo ateinančios dienos planą: ką atlikti pirmiausia, ką po to ir t.t. Anksti keldavosi. Floridoje beveik ištisus metus būna gražus oras, tad pradėdavo dieną, sėdėdama verandoje ir skaitydama Šv. Raštą. Dažnai skaitydavo ir mąstydavo tas Šv. Rašto vietas, kur kalbama apie moterystę. Ji norėdavo, kad ir vyras pamąstytų apie šv. Pauliaus žodžius efeziečiams (5,25): "Taip vyrai turi mylėti savo žmonas, tarytum savuosius kūnus. Kas myli savo žmoną, myli save patį". Skaitė ir tuos žodžius, kurie kartais moterims nepatinka: "Jūs, moterys, būkite klusnios savo vyrams, lyg kad Viešpačiui, nes vyras yra žmonos galva, kaip Kristus yra Bažnyčios galva" (Efez 5, 22—23).

Klausyti reiškia tarnauti. Kristus pasakė: "Žmogaus Sūnus irgi atėjo, ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti ir savo gyvybės atiduoti kaip išpirkimo už daugelį" (Mt 20, 28). Visos žmonijos sugyvenimas priklauso nuo to, kad mes vieni kitiems tarnaujame. Gydytojai tarnauja ligoniams, kunigai tar-

nauja parapiečiams ir pan. Mes einame mokslus tik tam, kad galėtume kitiems patarnauti, kad išmoktume būti naudingi visuomenei. Marabel sako, kad ištekėjusios moters tarnavimas yra ypatingai gražus, nes ji tarnauja ne bet kam, bet savo mylimam vyrui. Ir priežodis sako: jeigu nori būti mylimas, tai mylėk. Viena moteris labai teisingai pasakė: "Aš pažįstu vyrus; jeigu jo paklausysi vieną kartą, jis tavęs paklausys dešimt kartų".

Marabel ir kitoms moterims duoda patarimų, kaip sugyventi su savo vyrais: Niekados nedaryk nieko, jei žinai, kad tai vyrui nepatiks. Niekados nenaudok sekso vyrui nubausti. Žinok, kad vyras nėra angelas, jis turi silpnybių, kaip ir tu pati". Ji su savo vyru susitarė, kad juodu kartais parašys vienas kito klaidas (ne daugiau kaip tris) ir paskui abudu apie tai padiskutuos. Ji ypač pataria visuomet pagirti vyrą, jeigu jam kas nors pasisekė; pasidžiaugti jo laimėjimais: jeigu sugavo didelę žuvį, jeigu jam pasisekė medžioklėje, jeigu jis gražiai apsirengęs. Reikia paįvairinti namų gyvenimą, pagaminant ką nors geresnio švenčių ar sukakčių proga. Marabel prisipažįsta, kad ji visuomet namie stengiasi tinkamai pasipuošti, pasidabinti, pavartoti kvepalus. Ji dažnai sakanti vyrui ir vaikams, kad juos mylinti. Tie žodžiai įneša šilimos ir grožio į šeimos gyvenimą ir apsaugo nuo ginčų.

Jos gyvenimas ir pavyzdys rodo, kad meile galima viską nugalėti. Dažnai reikia daug dvasinės jėgos, norint pirmai pradėti mylėti. Jeigu moteris lauks, kada vyras ją pradės mylėti, tai to gali ir nesulaukti. Lietuvoje vienas aukšto laipsnio kariškis draugų subuvimuose sakydavo: "Jeigu moterys žinotų, kaip su vyrais elgtis, jos galėtų mus kaip vatą aplink savo pirštus vynioti".

Marabel Morgan savo minėtomis knygomis labai pagarsėjo. Dabar ji skaito paskaitas universitetuose bei moterų suvažiavimuose. Vadovauja moterų grupėms, kur diskutuojamos šeimos problemos. Ji savo knygomis ir paskaitomis daug yra padėjusi išlaikyti šeimų vienybę ir meilę.

Alkoholis ir šeima

T. S.

Vieną šaltą lapkričio rytą Jurgio P. šeimoje įvyko tragedija. Šeimininkas, su draugais gėręs visą parą, grįžęs namo peiliu nudūrė savo žmoną. Liko penki maži vaikai. Žuvo niekuo nekalta moteris. "Aš gailiuosi taip padaręs, — teisingumo organams kalbėjo Jurgis P. — Mano žmona buvo dora ir gera moteris, mylinti motina. Aš žinau, kad pateksiu į kalėjimą. Bet kas bus su vaikais? Padėkite man dėl vaikų. Juk mane pražudė girtavimas".

Šis įvykis ir privertė mus panagrinėti problemą "šeima-alkoholis".

Girtavimas auga ne tik suaugusių vyrų, bet jaunimo ir net moterų tarpe. Auga skyrybų skaičius, nusikaltimai ir nelaimingi atsitikimai, susiję su girtavimu. Nemažas skaičius žmonių girtaudami netenka sveikatos, tampa invalidais, moraliai ir materialiai skriaudžia šeimą.

Tad kokį vaidmenį atlieka šeima, kaip girtavimo organizatorius, alkoholio platintojas?

Juk ne tiek svarbu, kaip elgiasi šeimoje tėvai — ar girtauja vaikų akivaizdoje, ar ne; leidžia girtauti vaikams, ar ne. "Šeima-alkoholis" problema sudėtinga, ir išaiškinti jos psichologinius, medicininius bei socialinius aspektus reikia visapusiškai.

O antra vertus, šeima neretai skatina alkoholizmo plėtimą, nors gali labai daug padaryti apribojant ar gydant nuo alkoholizmo. Juk šeima pirmoji pajunta visas alkoholizmo pasekmes. Remiantis literatūra bei mūsų atliktais tyrimais, galima drąsiai teigti, kad šeimoje susiklosčiusios tradicijos turi vaikams didžiulės įtakos ir išugdo jų požiūrį į alkoholinius gėralus. Atlikti tyrimai vyresnių klasių vidurinių mokyklų mokinių tarpe nedviprasmiškai kalba apie tai, kaip tėvų asmeninis pavyzdys veikia vaikus. Tad, jeigu mes norime, kad kova prieš alkoholizmą būtų efektyvi, tai turime būti teigiamu pavyzdžiu vaikams šeimoje.

Tyrimai, atlikti nuolat girtaujančių, vyresnių kaip 25 metų amžiaus žmonių tarpe,

išaiškino, kad girtauti jie pradėjo, nepavykus šeimyniniam gyvenimui. Piktnaudžiavimas alkoholiu ne tik nualina žmogaus organizmą, bet ir išardo šeimas, blogai veikia vaikus. Galėtume pateikti daug pavyzdžių, parodančių, kaip alkoholis neigiamai veikia žmogaus širdies kraujagysles, endokrininę, virškinimo bei nervų sistemas. Bet ypatingo dėmesio susilaukia ir tyrimų dalis, kurioje kalbama apie alkoholio ypatingą žalą vaikų gimstamumui, vyro ir moters intymiems santykiams, sukelia priešlaikinį gimdymą; būna atvejų, kai gimsta epileptikai bei silpnapročiai vaikai ir kt.

B.D., iš jaunystės vartojusi alkoholį, 25 metų ištekėjo ir pagimdė du vaikus. Ir abu vaikai lanko defektyviems vaikams skirtą mokyklą. Mažasis — oligofrenikas ir epileptikas, vyresnysis — oligofrenikas, Motina vaikais nesirūpina, jais rūpinasi tėvas. Nuolatinis girtavimas panaikino joje net motinystės instinktą.

Ir kitų mūsų pacienčių motinystės jausmai atrofavosi. P.M. vaikai (dvylikos ir penkiolikos metų) gėdisi savo motinos ir nenori, kad ji kartu gyventų. Ir kai gydytojas apie tai su vaikais kalbėjo jos akivaizdoje, į jų ašaras ir maldavimus motina nereagavo. Panašiai atsitiko ir su P.P. Kai jis išsirašė iš ligoninės, pas gydytoją atėjo vaikai su prašymu: "Kai šiuos metus tėvo nebuvo namie, mes taip gerai gyvenome. Mama mumis rūpinosi, nesibardavo, neverkdavo, buvo ramu. Tačiau dabar grįžo tėvas. Jei jis vėl girtaus, tai geriau tegul jis pasilieka ligoninėje".

Jei išgydyti alkoholiko nepavyksta, paprastai įvyksta skyrybos. Vienu skyrybų metu vyras kaltino žmoną neištikimybe, tuo torpu, kai jis pats beveik kas vakarą grįždavo girtas, mušdavo ją, kol galų gale iširo šeima.

Ar šeima gali padėti alkoholikui pasigydyti? Reikia pasakyti, kad, jei pacientų žmonos padeda vyrams, išgydyti pavyksta. Dedama daug vilčių į žmonas — steigiami alkoholikų žmonų klubai, antialkoholinės draugijos. Juk nuo alkoholizmo kenčia ne tik vienas žmogus, bet ir visa šeima. Vadinasi, išgydyti alkoholiką galima tik aktyviai padedant visai šeimai.

Tačiau būna atvejų, kai žmonos pataikauja savo vyrų silpnybėms, norėdamos, kad jie vėl atsidurtų gydymo įstaigose.

Pilietis M.I. į mūsų kliniką atėjo kartu su žmona, kuri pati prašė išgydyti jos vyrą nuo alkoholizmo. Ji buvo labai susirūpinusi vyro sveikata. M.I. klinikose gydėsi pusantro mėnesio, išsigydė, bet, kai grįžo namo, žmona suruošė sutiktuves, ir, nors vyras prieštaravo, įtikino jį išgerti "lašelį" degtinės sugrįžimo proga. Žinoma, po to jis vėl grįžo gydytis. Išsiaiškinta, kad žmona, pripratusi be vyro laisvai gyventi, linksmintis, taip norėjo juo atsikratyti.

Gerų rezultatų, gydydami alkoholikus, paprastai pasiekiame tada, kai padeda vyrai arba žmonos. Viena moteris pasakojo: "Kai mano vyras įsitikino, kad galima gyventi ir be išgėrimų, namuose išnyko buteliai su alkoholiu. Jų nėra dargi tada, kai ateina svečiai. Kai kurie draugai atėję protestuodavo, o dabar priprato. Kaip gera gyventi".

Vis dėlto šeima yra svarbiausia jaunosios kartos gero tono ir padoraus elgesio įgūdžių formuotoja. Taip, šeima daugiausia nukenčia nuo alkoholizmo ir vaidina labai svarbų vaidmenį, gydant alkoholikus.

• Naujas Šv. Rašto vertimas į lotynų kalbą, vadinamas nauja Vulgata, jau baigtas ir 1977 m. spalio mėn. įteiktas popiežiui. Vertimas užėmė 12 metų, buvo verčiama iš originalaus hebrajų ir graikų teksto. Dabar turimas pagrindinis Šv. Rašto tekstas išverstas moksliškai ir kritiškai. Pirmoji Vulgata buvo išversta šv. Jeronimo prieš keturiolika šimtų metų.

• Šimtametė benediktinė seselė Emerama Wewers gyvena St. Cloud, MN vienuolyne. Ji jau pergyveno penkis popiežius, 17 prezidentų. Į vienuolyną įstojo 1898 m., taigi jau yra vienuolė 80 metų. Ji yra seniausia benediktinė JAV-se. Porą dešimtmečių ji yra buvusi mokytoja, vėliau dirbo ligoninėje.

Pavasario šalnos

(Iš svetimo dienoraščio)

T. Kezienė

Skaudžiausias likimas iš mano bendraklasių bene bus ištikęs Viliją. Apie ją dabar tyliai sakoma: nusirito... Kaimynės viena kitai kužda: tėvai tokie padorūs. Kas galėjo manyti...

Tėvai iš tikrųjų padorūs: nei geria, nei su kaimynais kivirčijasi. Tvarkingai apsirengę. Tvarką mėgsta namie ir sode. Sodo spalvotą namelį supa žalia veja, ant takelio kiekvieną pavakarę sustoja nuosavas automobilis, išlaipindamas šeimininkus, kurie vis randa ką patvarkyti, mėgsta pasėdėti prieš saulutę.

Tik Vilija čia nevažiuoja. Aš irgi vengiu, nors kviečia. Kaip visa ten monotoniška, siaura, nuobodu.

— Vilija, kaip tu sodini? Tikra atgrubnagė. Pažiūrėk kaip kaimynų mergaitės dailiai dirba.

Vilija eina į verandą ir pasiima knygą.

— Panelė... Su knyga... Ir turėsime gi mokytą dukterį.

Vilija numeta knygą ir, nenusitverdama darbo, prieina prie veidrodžio, lyg norėdama pasiklausti — kokia gi ji iš tikrųjų.

— Jau staipaisi, maivaisi... Ar tik ne kavalieriams įsigeidei patikti, — vėl čia pat atsiranda motina. Ji nenuleidžia nuo dukters žvilgsnio, ji visą laiką bubena, mato tik kitų vaikų gerumą. Jei galėtų, jų visas dorybes susemtų ir apipiltų jomis dukterį.

— Mokykis, kaip Danguolė.

— Vaikščiok, kaip Rita...

Vilija nei taip vaikšto, nei taip mokosi. Ji vis labiau atsikirtinėja. Vis dažnesni barniai.

Mano gyvenimas buvo lengvesnis, bent jau be panašių konfliktų, kurie baisesni už skurdą, už sunkų darbą. Darbe labiau pažįsti save, grūdiniesi.

Mano motina sunkiai sirgo. Geso kankindamasi, pamažu. Aš skalbiau, viriau, tvarkiausi ir skendau netvarkoje. Motinos blogą nuotaiką, dirglumą galėjau pateisinti: ji kenčia, ji — ligonis. Tėvui irgi jaučiau švelnumą; kaip sunku jam. Mūsų pulkas. Aš — vyriausia, nesusitvarkanti, nespėjanti nei namie, nei mokykloje.

Ir vis dėlto aš buvau laimingesnė už Viliją. Aš buvau reikalinga, manęs iš mokyklos grįžtančios laukė motina, kurios rankomis tapau, laukė broliai ir seserys. Jie visada vyresniajam atiduoda dalį savo meilės. Vilijos irgi, tur būt, laukė, bet tas susitikimas neteikė džiaugsmo, jis kiekvienąsyk virsdavo pažeminimu: štai kokie mes geri, o tu — tokia netikusi. Keisti tai buvo namai.

Ji niekada nekalbėjo apie savo šeimą. Mano užklausta, bėgo šalin, nors kartu mes praleisdavom nemaža laiko. Ir aš supratau: šitaip vengiama prisilietimo prie žaizdos.

Norėjosi padėt Vilijai, ir nežinojau, kaip. Pasitarti nebuvo su kuo. Motina mirė. Tėvą prislėgė sielvartas. Man reikėjo galvoti, kaip pačiai toliau gyventi. Gavau darbą ir įstojau į vakarinę mokyklą.

Vilija irgi nusprendė: dirbsiu. Tada mažiau teks būti namie.

Taip įžengėme į patį gyvenimo tankumyną, kai nežinai, kaip išbristi, kurioje pusėje išsigelbėjimas. Didžiavausi pirmu atlyginimu ir savo našta, nes ne kiekvienas mano vietoje tokią patemptų, ir kartais labai norėdavau ją numesti. Pasiilgdavau nors valandėlės laisvalaikio, kad galėčiau eiti, kur akys veda. Man norėjosi būti neprastesnei už Viliją, kitas bendraamžes.

Vilija skleidėsi kaip rožė, nustelbianti visas kitas gėles. Net su aksomine eilute ji

žengdavo kaip princesė, visi į ją žiūrėdavo. Aš irgi norėdavau būti graži, bet visi mano siekimai virsdavo karikatūra. Ėmiau blaškytis. Tai liaudavausi lankiusi mokyklą ir rūpindavausi šeima, tai vėl, pabodus šeimininkauti, bėgdavau į mokyklą, ieškodavau Vilijos draugystės.

Darbe susipažinau su vienu inžinierium, vyresniu už mane visa dešimčia metų. Tada jis man atrodė senis. "Senis" bendradarbių tarpe niekuo neišsiskyrė, gal net piktesnis už kitus atrodė.

Darbe dažnai tekdavo su juo susitikti. Iš pradžių tų susitikimų lyg ir nepastebėdavau, bet kai labiau įsigilinau į darbą, geriau jį suvokiau, ėmiau jausti to žmogaus veikloje, mintyse nusitiesusią patvarią loginę liniją. Jis tarytum mokė: ieškok paprastumo ir tikrumo. Kiekvienas gerai atliktas darbas — paprastas. Tikri santykiai tarp žmonių — irgi paprasti.

Tai buvo bene didžiausias reikalavimas iš savęs ir kitų. Kaip genialaus meno kūrinio esmė slypi surastame harmoningų linijų paprastume, taip žmogaus paskirties tiesa telpa keliuose paprastuose principuose. Vienas jų — padaryk viską iki galo, nesiblaškydamas.

Taip jis dirbo ir gyveno, be pozos ir prieštaravimų imdamasis kiekvieno darbo. Daug kam padėjo, taip pat tyliai, be skambių žodžių, nevaizduodamas nei geradario, nei skriaudžiamo vargšo. Šio žmogaus didelė kultūra, jo ištvermė man buvo didelė mokykla, kurioje ėmiau suvokti žmogaus paskirtį.

Mano pareiga buvo globoti mažesniuosius brolius, išleisti juos į gyvenimą. Vadinasi, tariau, man pačiai reikia mesti mokslą, kitaip nieko nebus.

— Ne, — užprotestavo jis. — Šitai padaryti visada spėsi. Dar kartą sukaupk valią.

Įsivaizduoju, kaip tada atrodžiau visiems prieštaringa: čia užsimiršusi ir linksma, čia sugniužusi, bet viduje brendau, augau, stiprėjau. Nelengvai, bet vis dėlto baigiau mokyklą. Tai buvo mano pastarųjų metų didžiausia šventė.

Iš išleistuvių vakaro grįžtančios laukė tėvas, broliai, seserys. Visi pasipuošę, šventiški. Ir aš pirmąsyk mačiau, kokie jie visi pasikeitę — vieni paaugę, kiti pasenę, bet visi kartu, visi laimingi. Neišduodama namų, neišmainydama jų į pasilinksminimus, aš pati pelniau daugiausia: skaidrią visos šeimos nuotaiką, meilę ir pagarbą sau. Buvau žmogus, kuriuo jie didžiavosi. Ir man norėjosi verkti.

Tuštybė? Ne. Tokios akimirkos jauniems žmonėms labai reikia. Jei nepatirtų tokių jausmų, ne kiekvienas patikėtų savimi, ne kiekvienas savyje atrastų gėrio, žmogiško orumo versmes. Man šio pasitikėjimo labai trūko — ir darbe, ir santykiuose su žmonėmis. Ir su "seniu". Juo domėjausi jau daugiau negu paprastu bendradarbiu ir bijojau, kad jis to nesuprastų. Tarp moterų — inžinierių, technikių, laborančių — tebuvau tik nevykusi mergiūkštė, kuriai jis atidus, gal kiek daugiau atidus. Ar ne dėl to, kad ji nevykusi?

Įvykiai pakrypo kiek kitaip. Kitą dieną jis mane pasveikino, dovanodamas rožių. Ir kaip sąmokslininkas paklausė, ar aš neprieštarausiu, jei dabar, kai esu tokia solidi, jis atvirai asistuos? Tie žodžiai pralėkė kaip vėjelis ežero paviršiumi, pašiaušdamas vandenis, priversdamas juos virpėti, bet nepaliesdamas gelmių. Gal todėl, kad laukiau tokios dienos, tikėjau ja! Gal savyje jaučiau jau žmogų, galintį lygiuotis į jį?

Žmogui reikalingas pripažinimas. Vilijai trūko ir vieno, ir antro — pripažinimo ir draugų.

Kiti ne tik pripažino ją, jie lenkėsi jai — jos jaunystei, grožiui, jos skoningam, paprastam ir drauge išsiskiriančiam drabužiui. Jie norėjo, kad visur ji būtų su jais — gatvėje, pasilinksminime. Kaip nepatikėti jais?

Kai susėsdavo ant atokaus suolelio skvere ar fojė po viesulingo šokio, jie sakydavo:

— Kaip norėtųsi užtraukti dūmą, bet mūsų dama nerūko... O gal pabandyk, visi tada būsime lygūs...

Jonas Rimša **"Jie manęs nepažino"**

Jonas Rimša

Adoravimas

Ir ji bandydavo. Tai buvo linksmas žaidimas, kai ji atsidurdavo dėmesio centre. Paskui ji pabandė išgerti taurę vyno. Pasidarė linksma ir drąsu. Kivirčai tarp Tado ir Aurimo, kuriam iš jų ji palankesnė, nei piktino, nei žeidė. Netgi patiko.

Rožei duoti spygliai, kad kvaila avis nesuėstų. Vilija buvo rožė, neužsiauginusi spyglių.

O aš galvojau, kokie keisti mes padarai. Namie su artimais žmonėmis kariaujame net tada, kai paliaubos daug išmintin-

gesnės. Su svetimais esame pernelyg atlaidūs, pažeminančiai atlaidūs, tyliai priimame jų valią? Kodėl?

Ir dabar, kai matau merginą, tempiančią gatve ant pečių užsirėmusį vaikiną, kai matau prie kino teatro sienos ją priremtą ir girdžiu tokius vyriškus žodžius: "aš noriu su tavim pasikalbėti", o jos tylų maldaujamą prašymą "leisk, aš skubu", po pusvalandžio ir vėl tą patį — grubią jėgą ir ašaringą balsą, visados prisimenu Viliją. Iš tiesų, kas mus mokė ginti savo orumą? Kaip jį ginti? Pagaliau kas tas moters orumas?

Jei būtų Vilija žinojusi, kad yda nenorėjimas patikti! Yda nežinojimas kam patikti, kaip patikti.

Vilijos draugai gal ir nebuvo blogi vaikinai, merginos. Tik tie nedideli reikalavimai vienas kitam, pigus noras patikti, pigios linksmybės, traukiant dūmą, tuštinant butelį, juos smukdė. Jie smuko ir traukė savo draugus.

Jaunas organizmas greit persisunkė nuodais. Vilija jau mėgo gerti. Vilija nekėlė jokių reikalavimų draugams. Jie galėjo būti purvini, girti, grubūs, mušeikos...

Kai mudvi susitinkame gatvėje ir persimetame bereikšmiais žodžiais — "kaip gyveni", visados lekiu namo tekina, lyg jausčiausi vėluojanti, lyg kažko nespėčiau padaryti. Tai pas sūnų skubu. Kokiais žodžiais su juo kalbėti, kad jis niekada nenutoltų? Kaip auklėti, kad suprastų nelengvą, bet gražią žmogaus paskirtį? Ar mano tiesa bus ir jo tiesa? Ar ieškos savos? Iš ko sukurti jo dvasinių turtų atsargas?

• Italija išleido pašto ženklą pagerbti popiežiui Pijui IX, nuo kurio mirties sueina 100 metų. Pijus IX buvo paskutinis popiežius, valdęs bažnytinę valstybę, apėmusią didesnius Italijos plotus.

• Televizijos ir filmų aktorė Wendy Barrie po ilgos ligos mirė Englewoode, NJ, sulaukusi 65 m. amžiaus. Ji buvo katalikė ir palaidota su mišiomis iš Šv. Malachijo bažnyčios.

Albertas Schweitzeris — gydytojas ir misininkas

J. Venckus, S.J.

Albertas Schweitzeris gimė 1875 m. Alzase, kuris tada priklausė Vokietijai. Jo tėvas buvo liuteronų pastorius. Šeimoje augo 3 seserys ir 2 broliai. Albertas jau 5 metų pradėjo skambinti pianinu, 8 metų — vargonais, o 9 metų — jau grojo bažnyčioje per pamaldas. 1885 m. jį matome Mulhauseno gimnazijoje, kurią baigė 1893 ir tais pačiais metais įstojo į Strassbourgo universitetą. Studijavo filosofiją ir teologiją, nes manė būti pastorium, kaip ir jo tėvas. 1894 metais atlieka karinę prievolę. Kareiviai matė jį skaitant Šv. Raštą graikiškai ir stebėjosi erudicija. Filosofijos tezę parašė apie Emanuelį Kantą: Dievo pažinimą pirma grynu, o paskui praktišku protu. Studijavo dar ir Sorbonnos universitete Paryžiuje, bet daugiausia dirbo su žymiu muziku Charles Marie Widor.

1899 m. nuvyko į Berlyną klausyti paskaitų garsaus protestantų teologo A. Harnacko (1851—1930). Tai buvo labai liberalus teologas. Jis netikėjo Kristaus dievybe. Buvo savotiška ironija: nauji pastoriai, ką tik išėję iš teologijos fakulteto, netikėdami Kristaus dievyste, gavę parapijas, turėdavo "atsiversti", nes tais laikais protestantiška liaudis tikėjo Kristaus dievyste. Žmonės būtų nepakentę netikinčio pastoriaus. Schweitzeris buvo tipiškas vokiečių intelektualas,

persisunkęs Kanto filosofija, kur tegalima pažinti tik fenómenus — paviršiaus daikto reiškinius, bet ne patį "das Ding an sich". Schweitzeris studijavo ir Nietzschę, kuriam Dievas yra miręs ir kuriam vietoje Dievo beliko "Superman", bet Schweitzeris labiausiai pasisavino Tolstojų, kuris, būdamas grafas, mylėjo kaimietį ir rengėsi kaimietiškai.

Schweitzeris kaip studentas buvo darbštus. Jis išmoko ir muzikos: pamilo J. S. Bachą bei iškilmingas Wagnerio melodijas. Praleisdavo daug laiko ir knygynuose. Mėgo rašyti, turėjo labai dailų stilių. Studijavo taip pat Šv. Raštą. 1906 metais parašė mokslišką teologišką veikalą "Istoriško Kristaus beieškant'. Parašė ir kitokių teologiškų veikalų, bet šitas veikalas ypatingai nuskambėjo. Čia Schweitzeris atmetė Kristaus dievystę. Kristus nebuvęs Dievo Sūnus. Jis klydęs, skelbdamas greitą Dievo karalystės atėjimą ir pasaulio galą. Jeigu Kristus nebuvo Dievas, tai, aišku, visa krikščionybė nebeturi pagrindo. Kritika Schweitzerį pasmerkė. Tada jis buvo jau teologijos profesorius ir Strassbourgo protestantų seminarijos rektorius. Jis nebesijautė toms pareigoms tinkamas.

PERSILAUŽIMAS

1904 m. Schweitzeris netikėtai pateko į protestantų misininkų rankas, kurie turėjo centrą Paryžiuje. Jie ieškojo Gabono kraštui gydytojo misininko. Puola į akis faktas, kad katalikiškame krašte Prancūzijoje protestantų misijos buvo stiprios. Belgija savo kolonijoje Konge iš 13 milijonų negrų išugdė 10 milijonų katalikų, nes valdžia, būdama katalikiška, rėmė katalikų misijas. Prancūzų valdžia buvo kitokia — ji rėmė islamą ir protestantizmą, nes manė, kad katalikų tikėjimas su savo stipria morale yra tropikų kraštuose sunkiai įvykdomas.

Schweitzeris jau turėjo du doktoratus, bet pasiryžo įsigyti dar trečiąjį — iš medicinos. Tai jam po 6 metų studijų pasisekė. Taip pat jis išėjo tropinių ligų kursus ir tapo kvalifikuotas gydytojas Afrikai. 1912 m. vedė slaugę Heleną Breslau.

LAMBARENE

Šita vieta savotiškai garsi tuo, kad ten yra, Schweitzerio įkurta, afrikiečiams ligoninė. Negrai seniau Europos medicininį gydymą palaikė net žyniavimu, tačiau A. Schweitzerio misija buvo sėkminga. Jis įgijo vargdienių negrų pasitikėjimo ir meilės.

Kokios ten ligos? Yra tokių pat, kaip ir pas mus: plaučių uždegimai, trūkiai, pamišimai ir t.t. Protų ligų negrai visiškai net negydė. Ligonį sudegindavo ar užmušdavo. Tarp negrų tuomet buvo labai paplitusi liga filiarija, sukeliama kirmėlaičių. Užtvenkiami kraujo indai ir labai sutinsta kojos. Kita tropinė negalia yra vadinamoji "miego liga". Ją iššaukia musė tsetse. Po 2 savaičių pakyla baisus karštis (105°F). Mat, ta musė, bečiulpdama kraują, įleidžia protozojų, vadinamą Prypanosoma, kuris, perėjęs į smegenis, sukelia snaudulį, ir žmogus miršta. Tada pasitaikydavo daug taip apkrėstų žmonių. Kita Afrikos liga yra vadinama Frambesia. 75% visų vaikų iki 14 metų ja serga dėl nešvaros. Schweitzeris turėjo ne tik gydyti ligas, bet žmones mokyti švaros bei juos auklėti. Susirinkimuose, pagiedojus kokią giesmę, Schweitzeris pasakydavo kalbą prancūziškai, o du negrai versdavo sakinį po sakinio, nes žmonės priklausė dviem skirtingom gentim.

SCHWEITZERIO ASMENYBĖ

Nelengva apibūdinti ir aprašyti Schweitzerį kaip esmenybę. Vieni jį nepaprastai šlovina kaip gydytoją misininką, kuris įsteigė žymią ligoninę. Labai gražus žygis — nešti vargšams žmonėms gerovę, sveikatą ir krikščionišką tikėjimą. Schweitzeris važinėjo visur, lankydamas karalius, prezidentus, turtuolius ir rinkdamas aukas bei ruošdamas vargonų koncertus, kurių programą pats atlikdavo. Schweitzeris taip pat buvo didelis autokratas. Jauni gydytojai ilgai nepabūdavo, vos 2—3 metus, ir palikdavo Lambarenę.

Atvykdavo ir žymių svečių pamatyti Schweitzerio įstaigos. Jie stebėjosi, neradę kanalizacijos, elektros šviesos, nes ji buvo tik operacijų salėse. Schweitzeris teisinda-

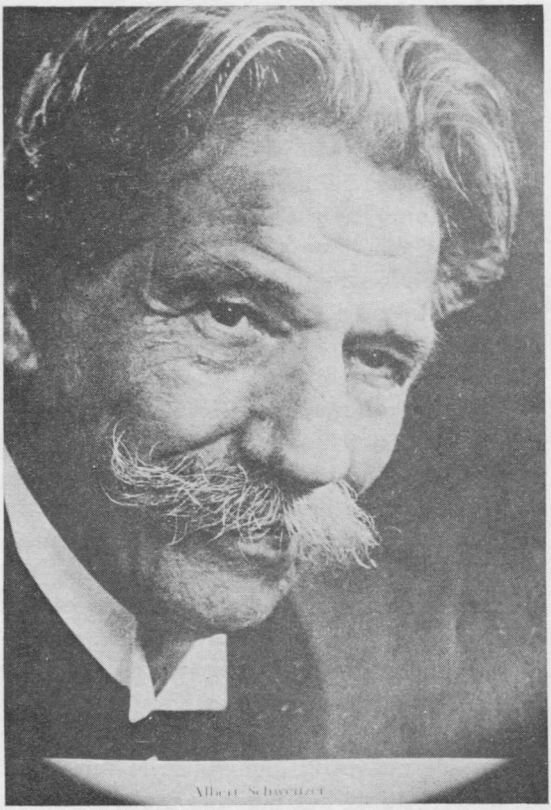

Albertas Schweitzeris

vosi, kad neturi išteklių. Be to, esą jo negrams dar per anksti naudotis pažanga. Schweitzeris buvo žmogus, kurio niekas nedrįso mokyti.

Pasaulis jį gerbė ir apdovanojo įvairiais titulais. 1952 m. Schweitzeris gavo Nobelio premiją su 33.000 dol. Ta suma buvo didelė parama jo ligoninei. 1928 gavo Goethės medalį už "pasitarnavimą žmonijai". Anglijos karalienė Elzbieta II jam įteikė patį aukščiausią žymenį — Order of Merit. Protestantiškos draugijos siuntė jam diplomus.

Bet Schweitzerio radikalizmas savotiškai tolino žmones nuo jo. Jis buvo vienišas gyvenime. Ilgai palikdavo žmoną Europoje. Duktė Rhena Eckart nuvyko į Lambarenę nekviesta, kai Schweitzeris šventė 83 gimimo dieną. Žmona mirė 1957 m., sulaukusi 75 m. amžiaus. Palaidota Lambarene. Visi klausdavo, kam jis perleis savo ligoninę, nes nė vienas nebuvo tam žygiui ruošiamas. Paliko ją dukrai. Ji tiko, nes buvo išėjusi biologijos mokslus Zuericho universitete. Pats Schweitzeris sulaukė gilios senatvės — 90 m. amžiaus. Jo vardas išgarsėjo, kaip vargstančios žmonijos ir "džiunglių šventojo" gydytojo, mokytojo ir dvasininko. Jis paaukojo savo daktaratus, profesūrą ir rašytojo garbę, kad taptų "vargingų negrų daktaru". Mirė 1965 m., palaidotas Lambarene šalia savo žmonos. Duktė tęsia jo darbą toliau su daktarų ir slaugių pagalba.

Schweitzeris buvo įdomus ir ypatingas asmuo su savita pasaulėžiūra į žmones ir į Dievą.

• Bolonijoje ir Torine, Italijoje, teroristai išsprogdino bombas bažnyčiose. Bolonijoje sužaloti bažnyčios langai ir katalikų knygyno durys, o Torine bažnyčia tik truputį paliesta.

• Kančios vaidinimas, pradėtas prieš 64 metus, dabar tęsiamas Parko teatre, Union City, NJ. Vaidinimas vyksta katalikų iniciatyva. Teatre telpa 1.350 žmonių.

• Ispanijos tikintieji vieną savaitės dieną susilaikė nuo valgio ir taip sutaupytas lėšas paskyrė neturtingiesiems pasaulio kraštams.

• Londono Katalikų katedroje pasakė kalbą anglikonų Bažnyčios primas Canterbury arkivyskupas Coggan, kuris vadovauja 65 milijonams anglikonų pasaulyje. Jį sveikindamas Anglijos katalikų primas kardinolas Hume pasidžiaugė plečiama krikščionių vienybe.

• Premijų susilaukė daug kūrybingų žmonių: Lietuvių rašytojų draugijos premija už poeziją 1000 dol. paskirta Bern. Brazdžioniui, mecenatas — K. Galiūnas; "Draugo" romano premiją 1000 dol. laimėjo A. Kairys, mecenatai — Ada ir Andrius Skučai; "Dirvos" novelės premija 600 dol. teko M. Tūbelytei, mecenatas — S. Kašelionis; Am. Liet. Tarybos premijas už Lietuvos garsinimą kitataučiuose gavo: prel. V. Mincevičius (500 dol.), V. Bražėnas (300 dol.) ir Pr. Alšėnas (200 dol.), mecenatas — kun. dr. J. Prunskis.

Gyvenimas po gyvenimo

J. Venckus, S.J.

Byronas yra pasakęs, kad mirtis yra "labai rimtas dalykas" (a serious matter). Be abejo, visi su tuo sutiks. Su mirtimi baigiasi žmogiškoji egzistencija šitoje žemėje. Žmogus turės su mirtimi viską palikti, ką buvo susidėjęs ir pamilęs. Bažnyčia moko, kad žmogaus gyvenimas nesibaigia, tik keičiasi. Visas klausimas ir yra, kaip pasikeis. Bendras žmonijos įsitikinimas visais laikais ir visur buvo ir yra, kad žmogus ir po mirties bus laimingas, ir dar daugiau, negu žemėje. Tas ne tik laikinos, bet ir amžinos laimės troškimas yra labai didelis įrodymas, kad tokia laimė yra žmogui skirta, nes kitaip amžinasis Kūrėjas būtų jį labai apvylęs. Žmogaus laimė eina dviem kryptimis. Viena kryptis yra proto ir pažinimo. Jo pažinimui ir supratimui nėra ribų; kuo jis daugiau savo protu supranta ir pažįsta, tuo yra laimingesnis. Kita žmogaus laimės kryptis yra jo širdis, laisva valia ir meilė. Kadangi ji beribė, gali mylėti žmones, gali ir mylėti begalinę Meilę.

ŠV. RAŠTAS IR MIRTIS

Izaijas (26,19): "Jūsų mirusieji gyvens, jų kūnai prisikels". *Danielius* (12,2): "Tie, kurie miega žemės dulkėse, prisikels. Vieni gyvens visados laimingi, kiti gyvens amžinose kančiose ir nelaimėje. (12:3): Išmintingieji žibės aukštybėse... ir bus kaip žvaigždės per amžius". *1 Kor 15,1 tt.* Aprašo Kristaus prisikėlimą ir Kristaus šviesoje žmonių prisikėlimą.

KODĖL NIEKAS IŠ TIEK MIRUSIŲJŲ NEATEINA PAS MUS?

Šv. Lukas (16,2 tt.) pasakoja, kad turtuolis iš pragaro kančios vietos prašė Abraomą nusiųsti iš dangaus elgetą Lozorių pas jo brolius, kad perspėtų juos negyventi taip, kaip jis pats gyveno.

Kristus prikėlė Najine (Lk 7, 11) vienos našlės vienatinį sūnų iš mirties. Nežinome, ką tas berniukas prikeltas matė aname pasaulyje, ar ką jis pasakojo ir stebino žmones; Šv. Rašte apie tai nepasakyta. Bet tai didelis stebuklas ir rodo, kad ir mirusieji yra Kristaus valioje.

Šv. Jonas (11,2 tt.) aprašo Lozoriaus prikėlimą. Tai įvyko po keturių dienų nuo mirties, kai kūnas jau buvo pradėjęs gesti. Žydų tautos kunigai ir fariziejai, sužinoję apie tą įvykį, labai susijaudino. Iš tikrųjų tas prikėlimas buvo paskutinis akstinas žydams pabaigti su Jėzumi. Ir čia nieko nesužinome apie aną pasaulį. Buvo labai natūralu tiems Rašto žinovams pasiteirauti, kas ten dedasi.

Šv. Paulius (2 Kor 5,8) aprašo, kad pagautas ar paimtas į tretįjį dangų, tai yra, labai aukštai, tik nežino, ar su visu kūnu, ar šalia savo fizinio kūno, ir girdėjo paslaptingus žodžius; ką matė, negali žmogus apsakyti. Taigi buvo žmogus paimtas į aną pasaulį ir paskui grįžo į žemę. Vadinasi, yra labai geras liudininkas. Šv. Paulius (1 Kor 2,9) sako apie aną pasaulį: "Ko akis neregėjo, ko ausis negirdėjo, kas žmogui į galvą neatėjo, tai paruošė Dievas tiems, kurie jį myli". Taigi Apaštalas sako apie dangaus gražumą, bet nesako, kiek ir kaip grožus, nes žmogus vis tiek to nesuprastų.

ESCHATOLOGIJA

Tai yra didelio teologijos traktato pavadinimas, kuris mus labai liečia, bet katekizme jis paprasčiau skamba. Eschatologija paeina nuo graikų žodžio *eschatos* "paskutinis" ir logos "mokslas", vadinasi, moks-

las apie paskutiniuosius žmogaus dalykus. Kas yra tie žmogaus paskutinieji dalykai? Tai mirtis, teismas, skaistykla, dangus, pragaras ir žmogaus prisikėlimas Paskutiniajame teisme. Apie mirtį mes visi žinome — tai giltinė su dalgiu. Bet kas tuojau po mirties seka, pats žmogaus protas, filosofija daug ką gali pasakyti. Bet visą tikrumą gauname iš Kristaus apreiškimo tikėjimu.

LIFE AFTER LIFE

Taip pavadinta knyga, nelabai didelė, parašyta 1975 m. Ji sukėlė didelę sensaciją ir susilaukė keleto leidimų. Šitos knygos autorius yra Raymond A. Moody, Jr. Ph.D. ir M.D. Tikėjimu jis metodistas, bet knygoje neišreiškia jokių religinių pažiūrų, tik pateikia savo duomenis filosofiškai ir mediciniškai; kiekvienas pats turi darytis išvadas iš aprašomų reiškinių.

KLINIŠKAI MIRĘ

Žodis "klinika" paimtas iš graikų *kline* "lova". Klinika yra vieta, kur ligonys guli lovoje. Kur ligonių neguldo, nevadinama klinika, bet ambulatorija ar kaip kitaip, bet ne klinika. Gydytojams kliniškai miręs yra tas, kurio širdis nustojo plakusi ir kuris jau nebekvėpuoja. Paskutiniuoju metu ryšium su transplantacijomis kalbama apie tokius, kaip mirusius, kurių smegenys bematuojant nebeduoda elektrinių bangų; jie jau tikrai ir galutinai mirę. Trečios rūšies mirusieji — kurie jau išbuvo mirę 24 valandas, nors esą buvę atsitikimų, kad atsigavo ir po tiek laiko.

Dr. Moody ištyrinėjo 150 kliniškai mirusius, bet nuodugniau 50, nes jie labiausiai tikę pagal savo mokslą, išsilavinimą, pvz. gydytojai, slaugės ir tt.

Paprastai visus gaiviname, kurie staigiai miršta, pvz. kurie nuskendo, kuriuos ištraukia iš eismo nelaimės, bet tas gaivinimas yra pripuolamas. Dr. Moody pacientai buvo atgaivinti gydytojų klinikose su visomis medicinos priemonėmis ir moksline technika. Tai labai disciplinuotas ir koordinuotas procesas, nes kiekviena sekundė yra brangi, mat, po 5 ar 10 minučių, jei neatgaivinama, jau nebėra vilties. Autorius yra atsargus, nesako, kad atgaivintieji buvo tikrai mirę, bet tokius vadina "near-death". Tikrai mirusį prikelti — tai jau būtų stebuklas, o mokslas tokiais atvejais nelaukia stebuklų.

KAS VYKSTA SU KLINIŠKAI MIRUSIU?

Kas vyksta su fiziniu kūnu? Operacijos salėje vyksta dideli dalykai. Gydytojai daro viską, kad atgaivintų. Atlieka su kūnu visokius judesius. Apstato mirusį visokiais aparatais. Visi gydytojai veikia, triūsia, juda, slaugės nebebėgioja, bet skraido aplink pacientą, kuris jau yra lavonas. Jeigu visas "team" gerai veikia ir jeigu ligonio prigimtis gerai atsako, tai visų džiaugsmui ligonis atsibunda. Giminių karčios ašaros virsta džiaugsmo ašaromis.

KĄ PASAKYS ATGAVĘS SĄMONĘ "MIRĘS" LIGONIS?

Jis atsidūręs tamsumoje, ėjęs kaip per kokį tunelį ir išėjęs į šviesą. Jį sutikę mirusieji giminės, artimieji, kurie norėjo mirštant padėti, suraminti. Galima su jais bendrauti, gali vieni kitiems perduoti tai, ką galvoja, — ne žodžiais, bet mintimis. Tos giminės yra šviesios būtybės, be kūnų, bet jas galima atpažinti ir meiliai su jomis bendrauti. Viena šviesi būtybė yra ypatingai traukli ir meili. Vienas žydas ir žydė pavadino ją "angelu", nors ir be sparnų. Kurie buvo krikščionys, nors kiti ir aiškiai netikėliai, pamanė, kad tai Kristus, kuris paklausė, kaip buvęs gyvenimas, ar nori grįžti atgal į kūną.

GYVENIMO APŽVALGA

Visi sugrįžę aiškiai atpasakojo, kad vienu kartu peržvelgė visą praeitą gyvenimą. Tai nebuvęs lyg koks filmas, bet kaip vaizdai skaidrėse: su gerais darbais ir prastais, patys tuos savo darbus vertina, kas buvo negerai padaryta, gailisi kad taip padarė, su ta mintimi, kad kas negerai buvo, daugiau to nebedarytų.

Buvo vienas kitas savižudys, kuris šovėsi, kad iš nusivylimo ir kentėjimo nebenorėjęs gyventi. Jie aiškiai prisipažino, kad

ir ten nesijautė laimingi. Vienas pasakė, kad kas iš šio gyvenimo išeina nesusitvarkęs, tas ir ten neranda ramybės.

JAUČIASI APLEIDĘS KŪNĄ

Koks žmogaus būvis, kai jis stovi už kelių metrų operacijos salės viršuje? Ne fiziniame kūne, kuris ant operacijos stalo negyvas guli. Autorius tai vadina "spiritual body", dvasišku kūnu, kuris neturi svorio, gali pereiti per uždarytas duris, bet negali kalbėti, neturi jausmų. Pvz. mato iš tolo savo kūną be kojos dėl eismo nelaimės, bet tas dvasiškas kūnas nejaučia, kad jam kojos trūksta, neturi judėjimo jausmo (kinestezijos), bet iš tolo stebi kaip gydytojai visokiais aparatais ir rankomis tą fizinį kūną gaivina. Gydytojus labiausiai nustebino tai, kad tas dvasiškas kūnas, neturėdamas jokio medicininio paruošimo, vėliau tiksliai galėjo atpasakoti visą gaivinimo procesą, kada tas fizinis kūnas buvo lavonas ir akių neatvėrė. Girdėjo, ką gydytojai tarp savęs ir su slaugėmis kalbėjo. Girdėjo, kaip pasakė: "he is dead" ar "he is gone" ir tt.

IŠVADOS

Svarbiausias dalykas ir tikriausias — kad žmoguje be jo fizinio kūno yra kitas — dvasiškas, kuris gali pažinti, žinoti ir mylėti. Tuos dalykus gali atlikti ir be fizinio kūno pagalbos.

Kai kurie mokslininkai padarė išvadą, kad nėra nei teismo, tik "review" — aplama gyvenimo apžvalga, nėra skaistyklos, pragaro ar dangaus, nes kliniškai mirę visų tų dalykų nematė, tik buvo laimingi gražiose kvapiose lankose. Šv. Paulius aiškiai sako, kad yra dangus, kurio žmogus negali nei suprasti, nei įsivaizduoti. Jis Dievo malone ten buvo. Taigi kliniškai mirę ir atsigavę galėjo ne apie visus paskutinius dalykus sužinoti.

Labai gražią mintį tie "mirusieji" pasako: kad prie jų mirties pasirodė mirusieji giminės padėti sunkią mirties ir kančios valandą. Ta ypatingai šviesi būtybė, kurią vieni angelu vadina, kitiems atrodė gal Kristus, pasiliko paslaptinga.

Visi, kurie perėjo per kliniškąją mirtį, buvo labai santūrūs kalbėdami, bet patys dvasiškai labai pasikeitė, labai surimtėjo, dvasinis jų gyvenimas pagilėjo. Jeigu visa tai tiesa, ką kliniškai mirę pergyveno, ką jie ten pamatė už mirties ribų, tai turi mus versti pagalvoti, kaip mes gyvename ir ką su savo gyvenimu darome, nes už jį reikės atsiskaityti. Ten bus ne vis vien, kokį kiekvienas gyvenimą čia pragyveno. Visa tai mus turi daryti rimtesniais.

Gale pridėsime, kad nė vienas iš tų 150 kliniškai mirusių, kurie iš kito paslaptingo pasaulio sugrįžo, nepasidarė koks nors pamokslininkas, kokios nors religijos šventikas, viešas paskaitininkas, kuris būtų galėjęs sutraukti minias su brangiais įėjimo bilietais; visi būtų norėję sužinoti, ką jie ten mirę regėjo, girdėjo ir pergyveno, pagaliau, ką žmogus jaučia mirdamas, nes mes visi kada nors irgi mirsime.

Kadangi čia viskas tyrinėta labai moksliškai, todėl tik pripuolamai sužinome apie kliniškai mirusių religinį gyvenimą. Tik kartkarčiais bepasakodami pasisako, kad mirdami meldėsi. Tikrai aišku, kad kada atsigavo, jų religinis gyvenimas tikrai sustiprėjo.

Literatūra mūsų mažiesiems skaitytojams

Alf. Tyruolis

Negalėtume pasakyti, kad literatūros mūsų mažiesiems skaitytojams išeivijoj trūksta ar net kad jos per maža. Mūsų rašytojai, tiek prozininkai, tiek poetai, jos yra parašę palyginti pakankamai, nestokotinai. Be abejo, tos literatūros lygis nėra vienodas. Jos rašytojai irgi nevieno rango: vieni jų ateina iš suaugusiųjų pasaulio vaizdavimo sričių, kiti vien iš mažųjų pasaulio aplinkos. Prie pastarųjų priklauso daugiausia su mokykla susiję autoriai.

Iš mažųjų skaitytojų literatūros prozininkų ypač plačiai buvo pasireiškęs Antanas Giedrius (mir. 1977 m.), mažiesiems daug rašęs dar nepriklausomos Lietuvos laikais. Iš tų, kurie jau išeivišku metu ar ir dar tremtyje iškilo, pirmiausia minėtini Nijolė Jankutė, Danutė Brazytė-Bindokienė, Julija Švabaitė-Gylienė, St. Petersonienė, Vanda Frankienė-Vaitkevičienė, St. Džiugas, Ona Mikailaitė ir dar vienas kitas autorius ar autorė, kurių vardai ima rodytis mūsų šių dienų spaudoj.

Tokie rašytojai, kaip Aloyzas Baronas, Česlovas Grincevičius, Pranas Naujokaitis, mažiesiems atiduoda duoklę, ateidami iš suaugusiųjų pasaulio.

Iš mūsų poetų, duodančių eiliuotų kūrinėlių mūsų mažiesiems skaitytojams, be abejo, bus Vytė Nemunėlis, irgi pradėjęs kurti dar nepriklausomos Lietuvos laikais. Ne vieną gal ir stebins, kaip suaugusiųjų poetas Bern. Brazdžionis moka Vytės Nemunėlio vardu taip subtiliai nusileisti į mažųjų skaitytojų pasaulį.

Gausiai eiliuotų skaitymų vaikams tremty ir išeivijoj davė Petronėlė Orentaitė Balės Vaivorytės slapyvardžiu.

Išeivijoj, ypač pastaruoju metu, gan aktyviai mažųjų poezijos srity pasireiškė Birutė Pūkelevičiūtė, kartu prozininkė ir poetė. Nemažą įnašą savo sklandžia poezija davė Jonas Minelga. Vaikų poetiniu žodžiu prie jų dar šliejasi Leonardas Žitkevičius, Stasys Džiugas, Pr. Imsrys, Vincas Jonikas ir dar vienas kitas daugiau ar mažiau pasireiškęs autorius.

Rašyti prozą ar poeziją mažajam skaitytojui nėra lengvas uždavinys: reikia ne tik meilės vaikui, bet ir sugebėjimo nusileisti į jo sielos pasaulėlį ir, žinoma, jį atitinkamai meniškai išreikšti. Vaikų rašytojai, kurie dirba pedagoginį darbą mokyklose, turi daugiau progos nusileisti į mažųjų pasaulį, jų troškimus ir siekimus, bet profesiniai rašytojai turi daugiau priemonių, kaip tą pasaulį literatūriškai apdoroti. Dabartinėm aplinkybėm dar iškyla klausimas ne tik kaip, bet ir ką rašyti.

Aiškaus pedagoginio įsijautimo į mažojo skaitytojo sielą randame ir neseniai pasirodžiusioj Mildos Kvietytės knygoj "Kalnuose". Tai "pasakos ir vaizdeliai vaikams", kaip sako paantraštė. Iš šių vaizdelių aiškiai matyti autorės kaip pedagogės nusiteikimas. Mažasis skaitytojas nejučiom, be moralizavimo, raginamas į savęs tobulinimą, savęs ugdymą tikrąja to žodžio prasme. "Didžiausias džiaugsmas" (taip pavadintas vienas apsakymėlis) — tai motinos džiaugsmas, geriausia dovana jos dieną, kad jos sūnelis save nugalėjo, kad "Sauliuko klauso jo rankytė" (p. 37), kad jis jau nebeužgaus savo sesutės, kuri irgi pasižada jam būti gera, nebetrukdyti jo žaidimuose.

Knygos pavadinimas rodo, kad tie pasakojimai jau vargiai besiekia Lietuvos gamtą, kurioj nėra tokių kalnų, kurių tegalima rasti Amerikos žemyne ar kituos kraštuos. Bet lietuviškų temų atgarsio randame ir čia. Toks lietuviškos temos pavyzdys yra "Šnekutis", kur nupasakojamas Simo Kudirkos nuotykis ir kurs baigiamas patriotinėm užuominom. Tokiom temom parašytų apsakymėlių mūsų mažiesiems skaitytojams pageidautume ir iš kitų mūsų jaunimo literatūros autorių. Jiems čia ir iškyla problema ne tik kaip, bet ir ką rašyti. Jei mažajam skaitytojui tolimos jo tėvų ir protėvių tėvynės temos nebeįdomios, rašytojo uždavinys jas padaryti įdomiomis. Kaip būtų miela, jei atsirastų nauja, mūsų laikų Šatrijos Ragana, kuri mažąjį skaitytoją sugebėtų nuvesti į didingą Lietuvos praeitį — ne tik tolimą, bet ir artimą — pagal šių dienų skaitytojo pomėgius ir reikalavimus. Kaip matyti iš literatūrinio sugebėjimo, gal tam galėtų ryžtis ir Milda Kvietytė.

Dabartinę jos knygą nuotaikingai pailiustravo dail. Ada Korsakaitė-Sutkuvienė. Mažasis skaitytojas pasidžiaugs ne tik šiais vaizdeliais, bet ir lengva, aiškia kalba, pasakojimo dinamika, dialogais. Tikėkimės, kad Pasakų Fondas, išleidęs šią knygą, mūsų mažiesiems skaitytojams duos ir daugiau panašios literatūros.

Paruošė DANUTĖ ir GEDIMINAS VAKARIAI

BALTIJA

Baltijos jūra jau buvo žinoma senovės romėnams. Jie atvykdavo į jos pakrantes prisirinkti gintaro, nes jo daugiausia randama ant jos krantų. Gintaras buvo laikomas labai brangiu akmeniu ir net kartu su auksiniais karoliais nešiojamas. Gintaro gabalų pajūryje daugiausia randama po audrų. Po vienos didesnės audros rasta net apie tūkstantis svarų. Tai buvo didelis laimikis, kuris ne dažnai pasitaikydavo. Šiandieninis gintaras susidarė iš Europos šiaurės vakaruose augusių gintarinių miškų. Baltijos gintaras skiriasi nuo kitų, kad savyje turi daug sukcininės rūgšties. Pasaulyje jis labiausiai žinomas, nes jo Pabaltyje daugiausia randama.

Baltijos jūra lietuviui kaip sava. Apie ją dainuojamos dainos, kuriami eilėraščiai ir pasakojamos legendos. Gyveną pajūryje pasakoja, kad plaukti į jūrą tam, kas plaukia kasdien, yra kasdieniška, bet tam, kuris plaukia pirmą kartą — šventė. Baltijos jūra atsirado prieš 13—10 tūkstančių metų, traukiantis ledynui į šiaurę. Žvejai joje kasmet sugauna apie septynis šimtus tūkstančių tonų žuvies. Joje žuvų rūšių labai daug, nes mažas vandens sūrumas leidžia gyventi ir gėlojo vandens žuvims.

Baltija kasdien sensta. Mokslininkai pastebėjo, kad didėja jos užteršimas. Daugiau kaip du šimtai į ją įtekančių didelių upių atplukdo įvairių organinių ir cheminių medžiagų. Šiandien bandoma šį užteršimą sumažinti, bet pasekmės dar labai mažos.

Baltijos jūros kranto ilgis — 20 tūkstančių kilometrų. Aplink ją įsikūrę apie 60 didesnių uostų. Daug vasarojimo vietų.

LIETUVIAI TARPTAUTINĖJE FOTO PARODOJE

Pečo mieste, Vengrijoje, surengtoje tarptautinėje foto parodoje "Moteris—77", lietuviai laimėjo antrąją dovaną. Į šią parodą septyni šimtai keturiasdešimt septyni autoriai atsiuntė 2398 nuotraukas. Į parodą pateko šimtas aštuoniasdešimt šeši autoriai su 280 darbų, kurių tarpe buvo ir vienuolikos Lietuvos fotomeistrų nuotraukų. V. Kapočiaus "Audėja" išspausdinta parodos programoje.

LIETUVOS GAMTOS GROŽYBĖS

Už septynių kilometrų nuo Vilniaus centro žaliuoja Verkių miškas. Jį yra aplankęs beveik kiekvienas vilnietis. Šis miškas vasarą pakvimpa liepų žiedais, rudenį spalvingi šiukštantys klevų lapai čiuža po kojomis. Nuo ąžuolų gilės tarsi akmenukai plumpsi. Žiemą geniai kalenimu kankorėžius aižo.

Pro šį mišką teka Riešės upelis ir ties Naujaisiais Verkiais šakojasi ir toliau klega jau Verkių Rieše vadinamas. Kitas vingiuotas, pilnas šaltinių Dvarnelės upeliūkštis per pievas, krūmynus, Dvariškės kaimelį, žiemą neužšaldamas, bėga į Kryžiuočių ežerą. Sako, po šio ežero ledais nuo Vilniaus Vytauto nublokšti kryžiuočiai įlūžę. Iš jo žvejai ištraukdavę šarvų, šalmų. Todėl ežeras ir gavo tokį pavadinimą. Netoli šio ežero yra Žaliasis ežeras. Jis gavo šį vardą dėl žalio vandens, kuris susidaro nuo ežero dugne ir pakraščiuose esančių karbonatų ir žaliosios augmenijos. Rudeniop ežero platybėse galima pamatyti besipliuškenant pulkus didžiųjų ančių.

Paukščiai giesmininkai susisuka lizdus. Strazdai anksti pavasarį, plukėms žydint, suokia tarsi lakštingalos. Čia gyvena juodosios meletos, o geniai net nebaukštūs. Ypač Verkių miškai pagarsėję savo augme-

nija, ir čia jų priskaičiuojama apie tūkstantis rūšių. Vasarą pražysta plačialapės klumpaitės — pačios dailiausios Lietuvos orchidėjos. Ant ilgų kotų supasi paprastųjų sinavadų violetiniai varpeliai, surišti į ryšulėlius. Gegužės, birželio mėnesiais pražįsta rusvosios lizduolės. Daugelyje vietų auga geltonus, taškuotus žiedus turinčios didžiažiedės rusmenės. Tarsi eglutės stovi stačiosios vaizginos. Šlakinės kregždūnės. Vaistažolininkai išrašo jas neurozėms gydyti. Stiebai turi gerą tvirtą pluoštą, senovėje naudotą verpalams. Birželio ir liepos mėnesiais žydi miškinės lelijos.

NUSIKALTIMAI LIETUVOJE

Statistikos duomenimis, Lietuvoje praeitais metais 90 procentų už plėšimus nuteistų asmenų buvo girti. Trys ketvirtadaliai nusikaltimų padaroma miestuose. Nusikaltėlių amžiaus vidurkis — iki 25 metų.

NAUJAS BOTANIKOS SODAS

Vilniaus pakraštyje, netoli Studentų miestelio statybų, kuriamas naujas Universiteto botanikos sodas. Jis bus apie 150 hektarų dydžio. Šis bus ketvirtasis Vilniaus botanikos sodas. Pirmasis buvo įkurtas beveik prieš du šimtus metų profesoriaus Z. Žilibero. Jis buvo užėmęs senųjų Universiteto rūmų kiemelį, vėliau — Vilniaus pakrantę dabartinio Jaunimo sodo rajone. Lyginant su šiuo metu Vingio parke įsikūrusiu Universiteto botanikos sodu, naujasis bus dvidešimt kartų didesnis. Čia bus dideli uždaro grunto ir lauko gėlininkystės, dendrofolos, bandomosios pomologijos, augalų fiziologinių tyrimų ir genetikos skyriai. Kelis hektarus užims šiltnamiai. Naujuose pastatuose įsikurs mokslinio tyrimo kambariai ir Vilniaus Botanikos sodo istorijos muziejus.

Universiteto mokslininkai, bendradarbiaudami su kitų įstaigų žinovais, jau ruošia "žaliuosius gyventojus" naujam sodui: čia bus atstovaujama visų klimatinių juostų ir visų žemynų augmenijai. Sodo planus padarė Lietuvos Paminklų konservavimo instituto specialistai.

LIETUVĖS — PARAŠIUTINIO SPORTO MEISTRĖS

Dzūkijos sostinėje Alytuje, parašiutininkų rinktinės stovykloje, yra keliolika lietuvių moterų, kurios pasižymėjusios šuoliais iš aukštybių. Drąsiausioji iš visų yra Janina Brunzienė, kuri per keturiolika metų iššoko iš lėktuvo tūkstantį keturis šimtus keturiasdešimt keturis kartus. Lietuvos respublikos varžybose šuoliu iš aukštybių su parašiutu Janina Brunzienė laimėjo antrąją vietą. Sąjunginėse varžybose Lietuvos parašiutininkės grupinio šuolio tikslumo pratime išsikovojo trečiąją vietą.

Janina Brunzienė yra ištekėjusi taip pat už parašiutininko, su kuriuo susipažino erdvėje šokdama iš lėktuvo. Jie abu su parašiutais atšoko ir į savo vestuves. Šokimas buvęs nepaprastas: pusantros mylios aukštyje jaunąją pro praviras lėktuvo duris pagrobė kito lėktuvo parašiutininkai. Jos išvaduoti išsivijo jaunasis, piršlys ir visa palyda.

Šiandien Janina augina tris vaikučius: Darių, Ingą ir Petrą. Po kiekvieno kūdikio ji skubėdavo į stovyklą, užsidėdavo parašiutą ir pakildavo į erdves. Dar neišsiskleidus parašiutui, per keletą sekundžių atlikdavo akrobatines figūras ir laimingai nusileisdavo netoli stovyklos.

— Šuolis iš erdvės — valios ugdymo sportas. Stiprinti valią, įveikti savo silpnumą, kad dvasia galėtum pakilti į aukštumas. Išsiskleidęs parašiutas yra skaistus ir atrodo, kaip tikras gvazdikas, — sako Janina.

Šis gvazdikas jai ir jos draugėms virš jų galvų išsiskleidė tūkstantį ir šimtus kartų.

MOTERYS LIETUVOS RESPUBLIKOJE

Marija Karalienė, Centrinės statistikos valdybos skyriaus viršininkė, "Tiesoje" duoda šiuos duomenis apie Lietuvos moteris. Kas trečia Lietuvos Aukščiausios Tarybos deputatė, o taip pat kas antra vietinių Tarybų deputatė, yra moteris. Trisdešimt keturi procentai teisėjų yra moterys. Didesnė pusė tarėjų — moterys. Respublikoje bai-

gusių aukštąjį mokslą inžinierių — trečdalis yra moterys.

Šiandien respublikoje yra 45 moterys mokslų daktarės. Tūkstantis du šimtai šešiasdešimt penkios mokslų kandidatės. Trys moterys išrinktos TSR Mokslų akademijos narėmis — korespondentėmis. TSRS aukštosioms mokykloms ir mokslinio tyrimo įstaigoms ruošiasi du šimtai penkiasdešimt šešios moterys. Respublikoje penkiasdešimt vienas procentas visų darbininkų ir tarnautojų — moterys. Tarp dirbančiųjų kolūkiečių keturiasdešimt penki procentai moterų.

Pabaigoje savo straipsnio "Skaičiai ir faktai" Marija Karalienė pažymi, kad už nuoširdų darbą Lietuvos ūkyje ir kultūriniame gyvenime vystant mokslą, stiprinant šalies galią, Lietuvos moterims įteikta septyniolika tūkstančių vyriausybinių apdovanojimų: keturi šimtai devyniasdešimt šeši Lenino ordinai, keturiasdešimt dvi Socialistinio Darbo Didvyrio auksinės žvaigždės, šimtas dešimt Spalio revoliucijos ordinų, du tūkstančiai aštuoni šimtai penkiasdešimt vieną Darbo raudonosios vėliavos ir keturi tūkstančiai aštuoni "Garbės ženklo" ordinai.

GROŽIS IR NETVARKA

Į Dusetų valstybinio žirgyno Užtiltės gyvenvietę iš melioruojamų žemių pirmieji naujakuriai atsikėlė prieš devynerius metus. Dabar Užtiltė — didelė gyvenvietė, išsidėsčiusi vaizdingoje Sartų ežero pakrantėje. Joje pasistatė namus per 60 žemdirbių šeimų. Taip pat buvo pastatyti keli daugiabučiai, įsteigtas vaikų darželis, parduotuvė ir valgykla.

Šį Aukštaitijos grožį ir žmonių nuotaiką nustelbia dulkės ir triukšmas. Gyvenvietė neišasfaltuota, o per ją dieną ir naktį rieda automobiliai ir prekių pervežimo didžiuliai sunkvežimiai, sukeldami dulkių debesis.

Gyvenvietės žmonės daug rašė prašymų kelių valdybai, prašydami išasfaltuoti per gyvenvietę einantį kelią. Į kiekvieną prašymą buvo gautas pažadas. Pažadas ir paliko pažadu. Dulkės ir triukšmas gadina žmonių nuotaiką ir toliau. Gyventojai, nesulaukdami kelio pagerinimo, klausia savęs: ar ilgai mes būsime guodžiami pažadais? ("Tiesa").

PĖSČIOMIS GREIČIAU NUKELIAUSI

Gyvenu Alytuje. Dažnai susirašinėju su Kaune gyvenančiais šeimos nariais. Tarp Kauno ir Alytaus 60 km, bet laiškai iš Kauno į Alytų arba iš Alytaus į Kauną užtrunka 3—4 dienas, o kartais dar ilgiau. Kauno pašto antspaudai paprastai neišskaitomi. ("Tiesa").

VIENĄ DAR TURIU

Butų eksploatacinės tarnybos — kasdieninis komunalinio buto šeimininko pagalbininkas. "Laukite, tuoj suremontuos", nuramina jų darbuotojai, paprašius pakeisti, pavyzdžiui, sugedusį vandens čiaupą.

Atvyksta vandentiekio žinovas, pasižiūri į remontuotiną čiaupą ir išgirsti jau ne kartą panašiu atveju girdėtą nusiskundimą: "Neturim čiaupų, negaunam... Vieną asmenišką turiu — teks atiduoti". Šis pasakymas šeimininkui aiškus: vandentiekio žinovas ne šiaip sau gera daro, reikės atsilyginti ("Tiesa").

POEZIJA IŠ LIETUVOS

Melsvajam kilimėly iš vaikystės,
Aukštųjų topolių šviesoj,
Mažam laively, į kurį negrįžta,
Akimirkoj, giedroj dienoj
Ir nedalytam saulės kraity...

Ateiki, mama, į vaikystės lauką,
Iš ten ir aš į svajones bridau.
Ir kaspiną įrišk į plaukus,
Kad dovanų ieškočiau tau.

Ateiki, mama, kai išskridę gulbės
Mums plunksnas atminčiai numes.
Ir mes it paukščiai grįšime apstulbę,
Vos atpažinę byrančias vyšnias.

Ateiki, mama, kai kiti nelaukia,
Nes ir užaugę mes tavi vaikai.
Kodėl, sugrįžus į vaikystės lauką,
Ir vėlei, mama, slapčiomis verkei?..

Auksė Vasaitytė

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.
Patarėjas — PROF. PETRAS JONIKAS

BŪTINAI PASKAITYKIT!

Jau pakankamai įsitikinome, kad išeivijos lietuviai labai mažai tesirūpina savo kalba. Dabar mūsų tėvynėje braute braunasi į lietuvių kalbą visokios svetimybės, bet laikraščių ir žurnalų redaktoriai savo leidinius nuo jų labai kruopščiai saugoja. Skaitant ten išeinančią spaudą, labai sunku surasti kokią nors rašybos ar skyrybos klaidą, o ką galima pasakyti apie mūsų išeivijos spaudą? Laikraščiuose ir žurnaluose čia kiekvienam puslapy mirgėte mirga rašybos bei skyrybos klaidos ir visokie nevartotini posakiai. Kiekvienas redaktorius, kiekvienas rašytojas mano pakankamai mokąs savo gimtąją kalbą ir jos taisyklingumu bei kultūra visiškai nesirūpina. Šiame skyriuje jau po keletą kartų rašėme apie kai kuriuos nevartotinus, iš kitų kalbų išverstus posakius, bet kai kurie mūsų veikėjai ir savo kalbose, ir straipsniuose vis nuolat juos kartoja. Vienos organizacijos pirmininkas beveik kiekvieną savo sakinį pradeda žodžiais *"kas liečia"*, kitos organizacijos pirmininkė niekuomet nepasakys datos lietuviškai, bet vis vertiniu iš rusų kalbos: *"šešto kovo, dvylikto balandžio, penkiolikto rugsėjo"* ir t.t. O tos organizacijos sekretorė vis protokoluose rašo: "buvo nutarta *sekančiai*... buvo pareigomis pasiskirstyta *sekančiai*" ir pan. Mūsų studentijos atstovai savo kalbose bei rašiniuose vis džiaugiasi savo *"atsiekimais"*, fotografai ir dailininkai už savo darbus gauna *"atžymėjimus"*...

Tad šiame numeryje dar pakartosime tai, apie ką jau esame rašę, ir dar kartą stengsimės atkreipti skaitytojų dėmesį į daugelio nuolat tebekartojamas klaidas.

KELINTA DIENA?

Jau ne tik vyresnieji, kurie iš savo tėvų paveldėjo rusų mokyklose išmoktus nelietuviškus posakius, bet ir jaunimas dažnai pasako: *Kelinto* šiandien? Šiandien yra *penkiolikto sausio*. Pamokos prasidės *penkto rugsėjo*. Kalėdų atostogos tęsis nuo *dvidešimt trečio gruodžio* iki *septinto sausio*. Tai yra gryni rusicizmai — vertimai iš rusų kalbos. Visi žinome, kad lietuvių kalboje *diena* yra moteriškosios giminės, todėl skaitvardžiai, kuriais nusakome dienas, taip pat turi būti moteriškosios giminės. Toks giminės derinimas yra būtinas ir tada, kai žodis *diena* dėl trumpumo praleidžiama. Taip pat lietuvių kalboje paprastai pažyminys eina prieš pažymimąjį žodį. Kai sakome mėnesį ir dieną, pažyminiu eina mėnesio vardo kilmininkas. Jo vieta — prieš dienos pavadinimą, pvz. *birželio aštunta* (diena), o ne *aštunta birželio*.

Tad minėtuosius rusicizmus taip turėtume pataisyti: *Kelinta šiandien* (diena)? Šiandien yra *sausio penkiolikta*. Pamokos prasidės *rugsėjo penktą*. Kalėdų atostogos tęsis nuo *gruodžio dvidešimt trečios* iki *sausio septintos* (dienos).

Išskirdami ar pabrėždami kurią nors dieną (pvz. šventę), kelintinį skaitvardį pasakome įvardžiuotine forma, pvz.: *Vasario Šešioliktoji*.

KAS LIEČIA...

Dažnai tenka girdėti ir tokius rusicizmus: *kas liečia, kas link, kas dėl*. Pvz.: *Kas liečia* šį klausimą, norėčiau tiek pasakyti. *Kas liečia* mane, tai būk visiškai ramus. *Kas dėl* mano reikalų, tai tik tiek galėčiau pasakyti. Nesigilinčysiu *kas link* šito dalyko. *Kas link* tautybės, tai jie visi yra lenkai. Šie sakiniai, apvalyti nuo nereikalingų rusicizmų,

taip galėtų atrodyti: *Šiuo klausimu* norėčiau tiek pasakyti. *Dėl manęs* tai būk visiškai ramus. *Apie savo reikalus* tai tik tiek galėčiau pasakyti. Nesiginčysiu *dėl šito dalyko*. Jie visi yra *lenkų tautybės* (arba: *Tautybės atžvilgiu* jie visi yra lenkai).

APIE ŽODŽIO SEKANTIS VARTOJIMĄ

J. Jablonskis taisydavo posakius *sekantį kartą, sekančią savaitę, sekančiais metais*. Jis sakydavo, kad gali būti tik *sekantis kumeliukas*, kuris seka paskui kumelę, o minėtais atvejais reikią vartoti *kitą* arba *ateinantį*, pvz. *ateinantį kartą, ateinančią* (arba *kitą*) *savaitę, ateinančiais* (arba *kitais*) *metais*. Kai kurie mūsų kalbininkai dar ir dabar mano, kad gal taip ir reikėtų sakyti, bet daugumas kalbininkų minėtais atvejais jau leidžia vartoti ir *sekantį*. Vis dėlto yra atvejų, kur joks kalbininkas neleis vartoti *sekančio*. Labai dažnai, ypač susirinkimų protokoluose, yra parašoma: Į valdybą buvo išrinkti *sekantys* asmenys, kurie pareigomis pasiskirstė *sekančiai*. Buvo nutarta *sekančiai*. Buvo sudaryta *sekančios* sudėties komisija. Šiam klausimui ištirti pirmininkas paskyrė *sekančius* narius. Šiuose sakiniuose visiškai nevartotinas žodis *sekantis*. Juos reikėtų taip pataisyti: Į valdybą buvo išrinkti *šie* asmenys, kurie *taip* pasiskirstė pareigomis. Buvo *taip* nutarta. Buvo sudaryta *šios (tokios)* sudėties komisija. Šiam klausimui ištirti pirmininkas paskyrė *šiuos* narius.

PASIEKTI AR ATSIEKTI?

Kuo keistesnis žodis ar posakis, tuo greičiau paprastai jis įsigali. Mat, kiekvienas yra linkęs vaikytis visokias prašmatnybes. Taip yra ir su tuo daugelio pamėgtu *atsiekti*. Spaudoje nuolat skaitome: Jis *atsiekė* didelių laimėjimų. Tikrai yra dideli dabartinio mokslo *atsiekimai*. Jeigu nori ko nors *atsiekti*, turi nuoširdžiai dirbti. Nepriklausomybė buvo didelis mūsų tautos *atsiekimas*. Ar ne gražiau ir lietuviškiau būtų, jeigu tuos sakinius taip išreikštume: Jis *pasiekė* didelių laimėjimų. Tikrai yra dideli dabartinio mokslo *pasiekimai*. Jeigu nori ko nors *pasiekti*, turi nuoširdžiai dirbti. Nepriklausomybė buvo didelis mūsų tautos *laimėjimas*.

Kadangi tas priešdėlis *at-*, pavartotas minėtuose sakiniuose, atrodo esąs rusiškos kilmės, tai suprantama, kad dabar Lietuvoje jis dar labiau paplitęs, negu čia, išeivijoje. Dabar Lietuvoje priviso tokių netaisyklingų pasakymų: *atpenėti* kiaules, *atredaguoti* straipsnį, *atsiekti* laimėjimų, *atlieti* detalę ir pan. Tai yra rusų kalbos priešdėlio perkėlimas į lietuvių kalbą. Kiekvienas svetimų kalbų nepaveiktas lietuvis minėtus išsireiškimus taip nusakytų: *nupenėti* kiaules, *suredaguoti* straipsnį, *pasiekti* laimėjimų, *išlieti* arba *nulieti* detalę. Tokiais atvejais priešdėlis *at-* lietuvių kalboje reikštų grįžtamą veiksmą. Tad tuos pasakymus reikėtų taip suprasti, kad kiaulės buvo nupenėtos, paskui sulyso, tai reikėjo jas vėl atpenėti; straipsnis buvo blogai suredaguotas, tad reikėjo jį atredaguoti ir t.t.

Tuos "atsiekimus" visuomet taisydavo ir Jablonskis (žr. Rinktiniai raštai, II t., 303 psl., Vilnius, 1959).

VEIKSMAŽODŽIO ATŽYMĖTI VARTOJIMAS

Dabaritnės lietuvių kalbos žodyne sakoma, kad *atžymėti* reiškia *padaryti reikiamą įrašą dokumente*. Kitokių jo reikšmių ten neduodama, nes jų mūsų kalboje ir nėra. Kitokiomis reikšmėmis jis neturėtų būti vartojamas. Vis dėlto dažnai mūsų spaudoje pasitaiko tokių pasakymų: Geriausi parodos darbai buvo *atžymėti* diplomais. Už savo kūrinius šie dailininkai gavo *atžymėjimus*. Ši sukaktis turėtų būti tinkamai *atžymėta*.

Šiomis reikšmėmis pavartotas veiksmažodis *žymėti* su priešdėliu *at-*, o taip pat iš jo padarytas atitinkamas daiktavardis, yra mūsų kalbai nebūdingi vertiniai. Tad čia pateiktus sakinius galima būtų taip pataisyti: Už geriausius parodos darbus buvo *duoti* (arba *suteikti*) diplomai. Už savo kūrinius šie dailininkai gavo *pažymėjimus* (arba *garbės pažymėjimus*). Ši sukaktis turėtų būti tinkamai *paminėta*.

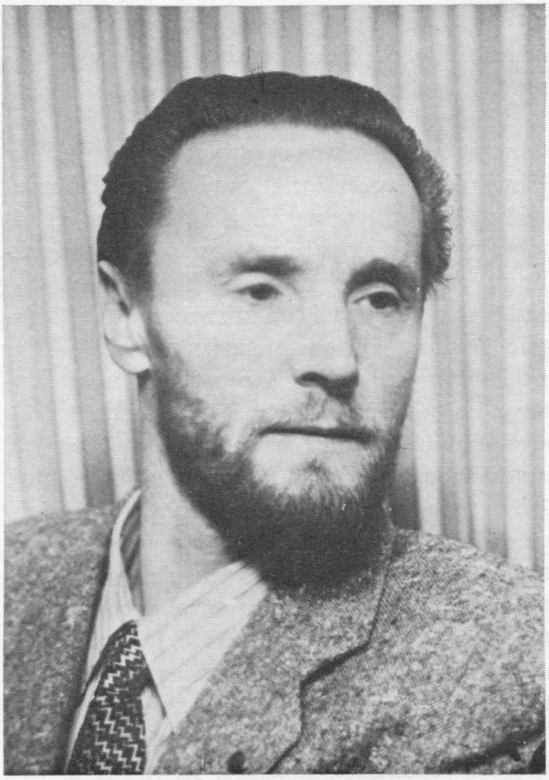

MIRĖ DAIL. JONAS RIMŠA

Jonas Rimša gimė 1903 m. Lietuvoje, Svėdasuose, Tumo-Vaižganto gimtinėje, o paskutiniuoju laiku gyveno Kalifornijoje. Visada žvalus ir kūrybingas, apkeliavęs beveik visą Pietų Ameriką, nutapęs šimtus paveikslų, išbarstytų po visą pasaulį.

Labiausiai, gal būt, Joną Rimšą įvertino Bolivijos vyriausybė, 1943 m. jį pakviesdama suorganizuoti meno mokyklą Sucre mieste ir jai vadovauti. Už nuopelnus Bolivijos kultūrai 1950 m. vyriausybė jį apdovanojo aukščiausiu civiliniams asmenims skiriamu ordinu El Condor de los Andes. Atgijo Bolivijos menas. Į gyvenimą išėjo daugelis jaunųjų dailininkų, kurie vėliau nepamiršo ir savo mokytojo J. Rimšos. Nepamiršo jo nė Bolivijos universitetas, suteikdamas jam garbės profesoriaus titulą. 1975 m. Bolivijos sostinės La Paz miesto Kultūros taryba surengė Jonui Rimšai pagerbti jo darbų parodą, išleido gražų spalvotą katalogą ir jame išvardino visus jo buvusius mokinius.

Svarbiausi J. Rimšos tapybos darbai yra iš Bolivijos indėnų pasaulio. Šį pasaulį jis sugebėjo iškelti į meno aukštumas. Tuo jis ir išsiskyrė iš kitų dailininkų, kurie dirbo ta pačia kryptimi.

Rimšos kūryboje temos atžvilgiu galima matyti trys pagrindiniai objektai: portretai, figūrinės kompozicijos ir peisažai. Pradžioje jis naudojo mokykloje įsigytą klasikinį stilių, bet vėliau sukūrė savitą "rimšišką" braižą bei stilių. Jo kūryba yra paprasta, aiški, reali.

M. Ivanauskas

• Į Kubą buvo nugabenta 10.000 Šv. Rašto knygų. Jas Castro įsileido, nes tai buvo pažadėjęs Čilės vyskupams, kai lankė prezidentą Allende. Lėšų tam reikalui Čilės kardinolas Raul Silva surinko: 10.000 dol. iš savo draugų, o 5.000 dol. gavo iš Vatikano.

• Pedro Joaquin Chamorro, žymios katalikų šeimos narys, "La Prensa" laikraščio leidėjas Managvoje, Nikaragvoje, buvo klastingai nužudytas. Jis buvo kovotojas už spaudos laisvę, dažnai diktatūrinio režimo kalinamas, kankintas. Colombia universitetas buvo jį apdovanojęs garbės žymeniu.

• Poetui Bernardui Brazdžioniui paskirta 1000 dol. Lietuvių Rašytojų draugijos premija už poeziją.

• Lotynų Amerikos katalikų studentų atstovai, suvažiavę į Buenos Aires, Argentiną, paskelbė bendrą pareiškimą, kur pabrėžė tvirtą nusistatymą prieš marksizmą ir įsipareigojo ryžtingai ginti krikščionybės principus prieš sąjūdžius, kurie skelbia materialistinį ateizmą.

• Arkv. J. Schmondiuk, pakeltas ukrainiečių apeigų eparchu Filadelfijoje, tapo 300.000 ukrainiečių rytų apeigų vyriausiu dvasiniu vadovu JAV-se.

• Kun. Ant. Skurla, pranciškonas, išrinktas vadovu naujai susidariusios rytų apeigų katalikų vienuolių sąjungos, į kurią įeina ukrainiečiai ir gudai vienuoliai vakarų pasaulyje.

KATALIKŲ CHARIZMATINIS ATSINAUJINIMAS

1971 m. kovo mėn. buvau pakviestas dalyvauti į anglų kalba vykstančius maldos susirinkimus. Tuo metu Toronte jie vyko lietuvių seselių namuose. Už kelių dienų nuėjau ir nustebau jų draugiškumu, spontaniškomis maldomis, gražiomis giesmėmis, tiksliu Šv. Rašto aiškinimu ir mielu liudijimu, ką Dievas daro jų gyvenime. Kiek vėliau tais pačiais metais pradėjome organizuoti ir lietuvių kalba panašius susirinkimus. Iki šiol esu dalyvavcs daugiau kaip 600 kartų maldos susirinkimuose. Daug nuostabių dalykų įvyko mano gyvenime, o taip pat esu girdėjęs ir skaitęs, kaip Šv. Dvasia palaimingai veikia ir kitų žmonių sielose. Maldos susirinkimuose galima sutikti daug kunigų, seselių, seminaristų ir įvairiausių profesijų pasauliečių. "Šv. Dvasios krikštas" nėra joks sakramentas, o tik malda ir prašymas, kad Šv. Dvasia atvertų mums akis, ausis, širdis, mintis... Po šio "krikšto" Šv. Dvasia padeda greičiau siekti tobulumo.

Štai keli pavyzdžiai, paimti iš "New Covenant" žurnalo.

"Iš tikrųjų pajutau Dievo artumą ir meilę. Mano gyvenimas pasikeitė. Aš verkiau džiaugsmo ir laimės ašaromis".

"Kai žmonės meldėsi už mane, nieko ypatingesnio nepastebėjau. Vienas iš pirmutinių rezultatų buvo Šv. Raštas. Aš pradėjau jį skaityti ir sunku buvo sustoti. Aš žinojau, ką reiškia būti Dievo malonės išganytam ir pradėjau kalbėti išmintimi, kuri buvo ne mano. Aš pavedžiau savo gyvenimą Jėzui, ir jis davė man Šv. Dvasią".

"Mano tikėjimas tapo realybe. Antgamtinis pasaulis tapo tikresnis už natūralųjį. Meilė Šv. Raštui, meilė Bažnyčiai. Aš niekuomet nemaniau, kad taip galėtų būti. Mano malda ir Komunija tapo kasdienine duona. Aš žinojau, kad ką aš išgyvenau, turėjau liudyti kitiems. Aš klausiau kunigą, kokiems žmonėms tai turėčiau pasakoti. Jis atsakė, kad Viešpats man tai nurodys".

Kard. Suenens savo pamoksle charizmatikų suvažiavime Amerikoje 1973 m. pasakė: "Šis Šv. Dvasios sąjūdis yra atsinaujinimo kibirkštis, kuri turi įsiliepsnoti ir apimti visą Bažnyčią".

1975 m. vysk. G.E. Carter Kanadoje pareiškė, kad Dievas galingai veikia maldos susirinkimuose. 1976 m. charizmatikų suvažiavime Toronte arkiv. P. Pocock išreiškė pasitenkinimą, kad charizmatikai yra ištikimi Bažnyčiai, popiežiui, vyskupams. JAV vyskupai, tyrę charizmatinį sąjūdį, nusprendė, kad jis neturėtų būti trukdomas, reikia leisti jam vystytis.

Kai buvo charizmatinis suvažiavimas Romoje, popiežius juos nuoširdžiai priėmė ir padrąsino.

Opozicija prieš charizmatinį sąjūdį labiau pasireiškia ne iš bažnytinės vadovybės, bet iš žmonių, kurie šiam sąjūdžiui nepriklauso ir jo nepažįsta. Jie neturi teisės paneigti Šv. Dvasios veikimo šiame sąjūdyje ar tapti paties Dievo teisėjais.

Juozas Kaknevičius

AR NEMAŽĖJA PAGARBA EUCHARISTIJAI?

Man atrodo, kad pagarba Kristui Švenč. Sakramente vis labiau mažėja katalikų bažnyčiose. Dabar visur žmonės nebenori niekam pagarbos rodyti. Bažnyčia dar buvo vienintelė vieta, kur tikintysis prieš Dievą duonos-vyno pavidale atsiklaupdavo, nusilenkdavo. Dabar ir čia tos pagarbos nebeliko. Kam klauptis, jei greičiau, patogiau stovint Komuniją priimti? O dar patogiau ją tiesiai į saują pasiimt. Jei įsidėsi į burną — gerai, o jei iškris ant grindų? O jei panorėsi Komuniją parsinešt namo, įkiši į kišenę, Jei į ranką, kodėl ne į kišenę?

Jei Kristus mišių metu atsistotų prieš mus žmogaus pavidalu, retas pasiliktumėm stovėti. Visi sukluptumėm pagarbinti. Tačiau kai Jį priimam konsekruotoje duonoje, ne tik kad mes patys pagarbą pamirštam, bet šiuo metu esame net pačios Bažnyčios raginami pagarbos

būdus suprastinti. Iki kol? Ar iki tol, kada jaunoji tikinčiųjų karta nustos tikėti Kristų Švenč. Sakramente? Jei tai Duonai jokia speciali pagarba nerodoma, tai gal ten paprastas pyragaitis? Gali suvalgyti, gali numesti...

Liūdniausia, kad Bažnyčios vadai tą pagarbą vis mažina naujomis instrukcijomis ir "palengvinimais". Argi iš tikrųjų taip sunku tikinčiajam atsiklaupti prieš Kristų ir Ji priimti iš kunigystės sakramentu pašventintų kunigo rankų?

Norėčiau apie tuos pakeitimus, "palengvinimus", jų reikalingumą ir jų naudą (o gal žalą?) tikintiesiems plačiau jūsų žurnale paskaityti.

Dalia Ancevičienė

Redakcijos žodis. Tikrai šiuo klausimu artimoje ateityje turėsime paruošti straipsnį, nes žmonėse pastebimas tam tikras nerimas, nesupratimas, jaudinimasis. Tačiau norėtume, kad pirma čia iškeltu klausimu pasisakytų patys skaitytojai. Juk ne visų tokia nuomonė, kaip šiame skaitytojos laiške išreikšta.

KAM DĖJOTE TĄ STRAIPSNĮ?

Gerbiamasis Redaktoriau,

Perskaitęs balandžio mėn. numeryje Mykolo Morkūno straipsnį apie charizmatinį judėjimą, labai nustebau. Ne pats straipsnis mane nustebino, nes yra visaip galvojančių žmonių, gyvenančių klaidingomis informacijomis, bet dauk ką stebina, kad "Laiškai lietuviams", iki šiol visą laiką buvęs religinio ir tautinio auklėjimo žurnalas, įdėjo tą straipsnį. Negi jo linija pasikeitė, kad spausdinate atskirų asmenų visiškai su tiesa prasilenkiančias mintis? Kam iš tikrųjų padės toks straipsnis, kurio mintys visiškai prasilenkia su bažnytinės hierarchijos mintimis? Tai iškraipyti faktai, kurie daug ką klaidina. Daug tų minčių, atrodo, yra paimta iš Kvebeko provincijoje leidžiamo "Michael", kuris yra Kanados vyskupų uždraustas.

Negi "Laiškai lietuviams" nori pasidaryti koks nors "scandal paper", kuris gaudytų tik sensacijas, nors jos su teisybe nieko bendro neturėtų?

Jėzuitų provincijolas kun. L. Zaremba, S.J., sausio mėn. numeryje rašo: "Galiu tvirtinti, kad charizmatiniame sąjūdyje nieko neradau prieš tikėjimo ir dorovės mokslą, nors labai rūpestingai viską tyrinėjau ir stebėjau". Ponas Morkūnas gali turėti savo asmeniską nuomonę, tačiau jūsų žurnalas yra skirtas perduoti tikrą Bažnyčios nuomonę, o ne maitinti skaitytojus visokiais surinktais gandais ir iškraipytomis citatomis.

Vincas Kolyčius

Mielas p. Kolyčiau,

Man atrodo, kad redakcijos nuomonė charizmatinio sąjūdžio atžvilgiu visiems turėtų būti aiški, kurie šį žurnalą jau keletą metų skaito. Jame jau buvo keli straipsniai apie charizmatinį sąjūdį. Kiek pamenu, bent vieną jų ir Jūs gyrėte. M. Morkūno straipsnį įdėjo T. Tamošaitis, S.J., kuris, man išvykus į Australiją, tą numerį redagavo. O dėl ko jį įdėjo, tai jis pats redakcijos prieraše pasisako — jis norėjo išprovokuoti skaitytojus pareikšti ir kitokias nuomones. Štai čia toliau ir dedame J. Kaknevičiaus pasisakymą.

J. Vaišnys, S.J.

KAS "LAIŠKUOSE" PATINKA

Atsakydamas į Jūsų prašymą, manau, kad dabartinis pusiau populiarus aktualijų stilius ir žurnalistinės medžiagos paskirstymas yra labai sveikas, juoba kad "L.l." negali konkuruoti su "Aidais" ir to nedaro, užtat jie vienas antrą papildo.

Man asmeniškai labiausiai įdomu glausti prisiminimai apie jėzuitų asmenis, veiklą ir istorinės santraukos, liečiančios Lietuvos provinciją, visų pirma nuo nepriklausomybės atstatymo, taipogi senojoje DLK.

Dėl sveikatos priežasčių esu paleidžiamas į ankstyvą pensiją. Kadangi pensija bus žymiai mažesnė, negu mano dabartinis atlyginimas, iš anksto užmoku "L.l." pernumeratą penkeriems metams. Likusi suma iš 50 dol. čekio skiriama jėzuitų veiklai paremti.

Linkiu Jums geriausio pasisekimo.

Romas Šatas

TRUMPAI IŠ VISUR

• Benamėms moterims pastogę Niujorke suorganizavo pranciškietės seserys, atnaujindamos nebenaudojamą vienuolyną ir įruošdamos moterims priglausti kambarius.

• Aktorė, solistė Marianne Tatum yra atsivertusi į katalikybę.

• Valstijos autobusai, kaip nusprendė Commonwealth teismas Harrisburge, Pa., privalo tose apylinkėse vežti apie 130.000 privačių mokyklų auklėtinių į pamokas.

Jonas Rimša

Procesija

• Dr. W. McCready, Čikagos Universiteto JAV opinijos tyrimo centro mokslininkas, skelbia, kad jų įstaigos tyrimai rodo, jog netiesa, kad amerikiečių moraliniai principai yra sužlugę. Pasikeitimai tėra maži.

• Seselė Irenaeus Chekeuras išrinkta Oak Lawn, Ill., YMCA tarybos pirmininke.

• Vyrų vienuolynai, pagal popiežiaus metraštį, turi tiek narių: jėzuitai — 28.038, pranciškonai — 21.504, saleziečiai — 17.535, kapucinai — 12.475, De La Salle broliai — 11.484, benediktinai — 10.147, domininkonai — 8.773, redemptoristai — 6,888, maristai — 6,291, oblatai — 6.271, Dieviško Vardo vienuolynas — 5.243, vincentiečiai — 4.333, Šv. Dvasios tėvai — 4.081, konventualai pranciškonai — 4.000, augustinijonai — 3.650, basieji karmelitai — 3.425, baltieji tėvai — 3.235, pasionistai — 3.194, trapistai — 3.179, krikščioniškieji broliai — 3.078. Kiti vyrų vienuolynai turi po mažiau kaip po 3.000 narių.

• Organizacijos "Duona pasauliui", tarptautiniu mastu teikiančios pagalbą vargo žmonėms, pirmininku išrinktas Detroito vyskupas pagalbininkas Tomas Gumbleton. Anksčiau tam sąjūdžiui vadovavo nekatalikų kunigas Carson Blake, Pasaulio krikščioniškų bažnyčių tarybos gen. sekretorius.

• Alkoholikėms moterims gelbėti Šv. Kryžiaus seselės South Bend, Ind., išnuomavo specialius namus, kur bus priimama po 8-

12 moterų alkoholikių. Jos bus gydomos ir sudaromos joms sąlygos atsigauti.

• Kard. Paulius Taguchi, vienintelis japonų kardinolas, mirė Osakos universiteto ligoninėje. Buvo 75 m. amžiaus. Kai kurį laiką yra buvęs japonų katalikų spaudos direktorius, kunigų seminarijos profesorius. Osakos vyskupu tapo 1941 m. Nuo 1970 m. vadovavo Japonijos vyskupų konferencijai. Kardinolu pakeltas 1973 m.

• Daniel James, JAV keturių žvaigždučių generolas, iš negrų vienintelis pasiekęs tokio paaukštinimo, mirė Colorado Springs, sulaukęs 58 m. Jis buvo išaugęs Pensakoloje. Tarnaudamas aviacijoje Korėjoje, tapo kataliku. Ir jo žmona atsivertė į katalikybę.

• Monako princesė Grace, po 20 m. pertraukos, vėl pasirodė scenoje, šiuo kartu Katalikų universiteto Vašingtone teatre, kaip Karališkos Šekspyro bendrovės aktorė, statant "Birds, Beasts and Flowers" — prozos ir poezijos pynę. Pastatymo pelnas skirtas Katalikų universitetui ir gyvulių globai.

• JAV Švietimo konferencijoje St. Louis mieste, įvykusioje kovo 27—30 d., baigiamąją kalbą pasakyti buvo pakviestas baptistų dvasininkas Jesse Jackson, tema — kaip pasiekti jaunimą. Konferencija sutraukė per 1000 dalyvių.

• Helen Kellog, kuri Notre Dame universitetui padovanojo 11 aukštų rūmus, mirė Čikagoje, sulaukusi 82 m. amžiaus.

• Marquette universitetas, vadovaujamas jėzuitų, gavo 3,5 mil. dolerių auką pagerinti sveikatingumo, mokymo reikalus universitete. Auka atėjo iš W. Schroederio fondo. Schroederis buvo sėkmingas viešbučių laikytojas, apdraudos agentūrų vadovas.

• Vatikano observatorijos direktorius jėzuitas Patrick Treanor mirė sulaukęs 57 m. amžiaus. Pasižymėjo savo moksliniais straipsniais, žvaigždžių fotografavimu ir darbais spektroskopijoje.

• Phillis McGinley, Pulitzer premija apdovanotoji JAV katalikų poetė, mirė Niujorke, sulaukusi 72 m. amžiaus. Iš spaudos išėjo 18 jos knygų, kurių "Sixpense in Her Shoe" pateko į labiausiai perkamų skaičių.

• Amerikos Lietuvių bibliotekos leidyklai, kuri savo krikščioniškoj dvasioj leidžiamomis knygomis įspūdingai pasitarnauja Lietuvos ir lietuvių reikalams, kovo 17 d. Čikagoje įteikta 1000 dol. kun. J. Prunskio premija.

• Raupsuotųjų dieną į Šv. Petro baziliką Romoje buvo susirinkę apie 10.000 žmonių, daug jaunimo. Savo pamoksle Šv. Tėvas pabrėžė, kad visi, ypač jaunimas, turi būti vilties ir meilės nešėjai dabarties pasauliui.

• Japonijoje šį šimtmetį buvo išplatinta daugiau negu 150.000.000 Šv. Rašto knygų.

• Švedijoje naujai paskirtam Stockholmo katalikų vyskupui Hubertui Brandenburgui oficialiai perimant savo pareigas, katedroje su juo iškilmingai aukojo mišias 9 vyskupai, jų tarpe ir iš Lenkijos bei Rytų Vokietijos. Iškilmėse dalyvavo 8 evangelikų ir stačiatikių vyskupai.

• Šveicarijoje leidžiamas informacijų biuletenis "Glaube in zweiten Welt" aprašė, kaip okupantų pagalbinės policijos nariai — draugovininkai — padegė Šv. Jurgio bažnyčią Šiauliuose ir kaip jos gesinimą trukdė milicija ir ugniagesiai, tik kariuomenės ugniagesiai padėjo gaisrą likviduoti.

• Kun. Michael Dyer filme "Close Encounters of the Third Kind" yra atlikęs trumpą kunigo vaidmenį. Tuo metu jis buvo Mobile vyskupijos laikraščio "The Catholic Week" redaktorius ir buvo suėjęs į ryšį su filmo gamintojais, kurie ir pakvietė jį trumpam kunigo vaidmeniui filme.

• Zaire, centrinėje Afrikoje, klierikų skaičius per paskutinius dvejus metus paaugo iš 308 iki 703.

• Moldavijoje, kur yra apie 15.000 lenkų ir vokiečių katalikų, Sovietų Sąjunga uždarė visas bažnyčias, palikdama tik mažą kapinių koplyčią Kišineve. Vienintelis ten išlikęs katalikų kunigas V. Zavalniuk irgi kenčia priespaudą: jam atimtas šoferio leidimas, atimtas leidimas turėti automobilį, dalyje vietų jam uždrausta laikyti pamaldas, apsunkintas sakramentų teikimas. Vietomis nusavinti kielikai, Švenčiausiasis buvo išbarstytas, ir tikintieji verkdami rinko nuo grindų.

KONKURSO LAIMĖTOJAI

"Laiškų lietuviams" devynioliktojo konkurso laimėtojai: po 100 dol. — Nina Gailiūnienė ir Gražina Kriaučiūnienė; 75 dol. — Nijolė Gražulienė; 50 dol. — Dalia Staniškienė. Plačiau apie konkursą ir premijų įteikimo iškilmes bus kitame numeryje.

LIETUVIAMS KATALIKAMS PASAULYJE

Daugelis pageidauja, kad būtų pagreitinta arkiv. Jurgio Matulaičio beatifikacijos-kanonizacijos byla, taip pat kad būtų užvestos bylos ir kitų šventumu pasižymėjusių lietuvių: arkiv. Teofiliaus Matulionio, arikv. Mečislovo Reinio, vysk. Vincento Borisevičiaus, prof. Prano Dovydaičio, dr. Igno Skrupskelio ir kt. Reikia džiaugtis, kad žmonėms rūpi šie klausimai, tačiau reikia žinoti, kad, norint užvesti bylą, yra būtina turėti pakankamai medžiagos iš tų asmenų gyvenimo, darbų, raštų ir t.t. Tad kas galėtų pateikti tokios medžiagos apie minėtus ar kitus šventumu pasižymėjusius asmenis, yra prašomi siųsti šiuo adresu: dr. Pr. Kaladė, 663 E. 7th Street, So. Boston, Mass. 02127.

ALRKF 44-TASIS KONGRESAS

Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federacijos kongresas bus Čikagoje 1978 m. lapkričio mėn. 23—26 d. Federacijos valdyba pasiekiama šiuo adresu: 4545 W. 63rd Street, Chicago, Ill. 60629.

VINCO KRĖVĖS LITERATŪROS PREMIJA

Šių metų rudenį jau bus skiriama dvyliktoji Vinco Krėvės literatūros premija. Ji skiriama už visas 1976—77 m. išleistas grožinės literatūros knygas išeivijoje. Šiuo metu jos valdybą sudaro: V. Zižys (pirm.), H. Nagys (vicepirm.), R. Valinskienė (sekr.), G. Vazalinskas (ižd.); nariai: V. Piečaitis ir A. Kriščiukaitis.

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Konstantinas Avižonis. RINKTINIAI RAŠTAI, II tomas. Redagavo A. Avižonienė ir R. Krasauskas. Išleido Liet. Kat. Mokslo Akademija 1978 m. Romoje. 466 psl.

Antanas Maceina. FILOSOFIJOS KILMĖ IR PRASMĖ. Išleido Liet. Kat. Mokslo Akademija 1978 m. Romoje. xii—328 psl., kaina 16 dol. LKMA adresas: Piazza della Pilotta 4, 00187 Roma, Italy.

Anatolijus Kairys. DAMOKLO KARDU. Premijuotas romanas. Aplankas Z. Sodeikienės. Išleido Liet. Knygos klubas 1978 m. 223 psl., kaina 5 dol.

Jurgis Gliauda. NARSA GYVENTI. Romanas. Viršelis Vilijos Eivaitės. Išleido Liet. Knygos klubas 1978 m. 310 psl., kaina 6 dol.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redakcinė kolegija: Juozas Vaišnys, S.J. (atsak. red.), Antanas Saulaitis, S.J., Anicetas Tamošaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Nijolė Užubalienė, Danutė ir Gediminas Vakariai. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Viršelis ir skyrių vinjetės — Jūratės Eidukaitės-Okura. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Telefonas 737-8400. Nekalto Prasidėjimo Šv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam, CT 06260. Metinė prenumerata — 6 dol., atskiras numeris — 60 centų.